

Nr 47

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter och av sockernäringen, m. m.; given Stockholms slott den 4 mars 1966.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Eric Holmquist

Propositionens huvudsakliga innehåll

Eftersom ett på 1960 års jordbruksutrednings arbete grundat nytt system för prissättning av jordbrukets produkter inte kan träda i kraft den 1 september 1966, framläggs i propositionen förslag till fortsatt provisorisk reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter och av sockernäringen.

Den provisoriska regleringen av priserna på vissa jordbruksprodukter avses omfatta tiden den 1 september 1966—den 31 augusti 1967. Förslaget grundar sig på en mellan statens jordbruksnämnd samt jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation träffad överenskommelse. För prisregleringen förordas att nu gällande provisoriska system med vissa jämkningar tillämpas även under nästa regleringsår.

I fråga om sockernäringen föreslås en provisorisk reglering för tiden den 1 maj 1966—den 31 augusti 1967 i enlighet med en överenskommelse som träffats mellan statens jordbruksnämnd samt företrädare för Sveriges betodlares centralförening och Svenska sockerfabriks aktiefabrikatet. Förslaget

innebär i förhållande till vad som nu gäller betydande omläggningar av främst regleringsteknisk karaktär.

Vidare framläggs i propositionen förslag angående anslag för nästa budgetår till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område och till särskilt stöd åt det mindre jordbruket.

Utdrag av protokoll över jordbruksärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4 mars 1966.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, fråga om *reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter och av sockernäringen, m. m.*, och anför.

Inledning

I skrivelse den 18 augusti 1965 anmälde 1960 års jordbruksutredning att utredningen i varje fall ej före årsskiftet 1965/66 kunde avlämna sitt huvudbetänkande. Med hänsyn härtill stod det klart att ny jordbruksreglering på basis av utredningens arbete inte skulle kunna genomföras vid utgången av nu gällande, provisoriska reglerings giltighetstid den 31 augusti 1966. Med anledning härav fick statens jordbruksnämnd i uppdrag att, efter hörande av jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation, inkomma till Kungl. Maj:t med dels förslag till fortsatt provisorisk reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter för tiden den 1 september 1966—den 31 augusti 1967, dels förslag till fortsatt provisorisk reglering av sockernäringen, varvid skulle eftersträvas att regleringen omfattar tiden den 1 maj 1966—den 31 augusti 1967.

Vidare har Kungl. Maj:t anbefallt jordbruksnämnden att inkomma med förslag till slutlig reglering av eventuella förluster för jordbruksnäringen under regleringsåren 1963/64 och 1964/65 till följd av ändrade marknadsförhållanden i Europa och under tiden den 1 juli 1960—den 31 augusti 1965 till följd av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen.

Statens jordbruksnämnd har med anledning av nämnda uppdrag framlagt förslag i berörda ämnen i skrivelser den 22 december 1965 och den 20 januari 1966. I fråga om jordbruksregleringen grundas förslaget i vissa delar på en den 10 januari 1966 träffad överenskommelse mellan jordbruksnämnden, jordbrukets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdele-

gation. Till grund för förslaget rörande reglering av sockernäringen ligger en mellan jordbruksnämnden samt företrädare för Sveriges betodlares centralförening och Svenska sockerfabriks aktiebolaget träffad överenskommelse som biträts av jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation.

I skrivelse den 8 december 1965 har statens jordbruksnämnd förordat vissa åtgärder i fråga om avgiftsrestitution vid utförsel till svensk frihamn. Häröver har remissyttranden avgetts av generaltullstyrelsen och kommerskollegium, som därvid överlämnat yttrande av Sveriges kemiska industrikontor.

I statsverkspropositionen (bil. 11 s. 79 och 81) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1966/67 beräkna till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område ett förslagsanslag av 160 milj. kr. och till Särskilt stöd åt det mindre jordbruket ett förslagsanslag av 92 milj. kr.

Reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter

Nuvarande förhållanden. För tiden den 1 september 1965—den 31 augusti 1966 gäller enligt beslut av 1965 års riksdag (prop. 95, JoU 15, rskr 254) en provisorisk reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter. Denna provisoriska reglering överensstämmer i sina huvuddrag med den reglering som gällde under tiden den 1 september 1959—den 31 augusti 1965 och som grundades på beslut av 1959 års riksdag (prop. 147, JoU 29, rskr 283). För redogörelse för innebörden av denna reglering hänvisas till prop. 1965: 95 s. 3.

Den provisoriska prisregleringen under regleringsåret 1965/66 avviker emellertid i vissa hänseenden från vad som gällde före den 1 september 1965. Således har den s. k. inkomstregeln, som medförde att inkomstutvecklingen inom jordbruket knöts till den allmänna löneutvecklingen för industriarbetare, upphört att gälla. I stället tillförs jordbruket fr. o. m. den 1 mars 1966 genom höjda införselavgifter 60 milj. kr. för år räknat samt av odisponerade införselavgiftsmedel ett engångsbelopp av 6 milj. kr. Vidare skall vid tillämpningen av den s. k. treprocentregeln, som avser att för jordbrukets del motverka effekten av ändringar i prisnivån på världsmarknaden och kostnadsnivån för jordbruksföretagen, efter en eventuell första utlösning användas en kostnadsindex (K-index) som grundar sig på kostnadsstrukturen vid normjordbruk, dvs. vissa jordbruk med en genomsnittstorlek av 25 ha åker. Denna kostnadsindex skall vid beräkningar enligt treprocentregeln ingå med vikten 60 % i stället för tidigare 50 % av jordbrukets totala intäkter.

För att såvitt möjligt hålla priset på konsumtionsmjölk nere avsattes

högst 20 milj. kr. av införselavgiftsmedel inom den s. k. normalram för sådana avgifter som får tas i anspråk för regleringsändamål på jordbrukets område. Det totala beloppet för denna normalram bestämdes till 160 milj. kr. varvid dock i ramen inte längre skulle ingå medel för sockerregleringen.

Härjämte vidtogs vissa andra jämkningar i regleringssystemet bl. a. i fråga om införselavgifter och prisgränser för vissa produkter. Närmare redogörelse härför återfinns i prop. 1965: 95.

Jordbruksnämndens förslag. Jordbruksnämnden anför i fråga om *de allmänna grunderna för jordbruksregleringen under regleringsåret 1966/67* att nämnden under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande har träffat överenskommelse med jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation om grunderna för prissättningen på jordbrukets produkter under tiden den 1 september 1966—den 31 augusti 1967. Överenskommelsen redovisas av jordbruksnämnden på följande sätt.

1. Bestämmelserna under 1965/66 för treprocentregelns tillämpning skall gälla under 1966/67. Även om inte någon treprocentregelutlösning skett dessförinnan, skall dock den 1 mars 1966 övergång ske till en kostnadsprisindex (K-index), grundad på vägningstal enligt kostnadsstrukturen vid typkalkylgårdarna med en genomsnittlig storlek av 25 ha (normjordbruken). Vid tillämpningen av denna K-index i samband med treprocentregeln skall indexutslaget ingå med 60 % när det gäller att beräkna såväl indexskillnadens höjd som gränsskyddets förändring.

2. Det under 1965/66 tillämpade inflationsskyddet utsträcks att i princip gälla under avtalstiden. Detta innebär, att jordbruket den 1 september 1966 och den 1 mars 1967 genom höjda importavgifter (och höjd övre prisgräns för konsumtionsmjölk) tillförs belopp beräknade på basis av 40 % av uppgången i konsumentprisindex under den närmast kända sexmånadsperioden (januari—juli 1966 och juli 1966—januari 1967). Korrigeringar på grundval av en definitiv beräkning avseende utvecklingen i konsumentprisindex från medelvärdet februari/mars till medelvärdet augusti/september 1966 sker vid nästkommande tillämpning av inflationsskyddet. Konsumentprisindex skall vid tillämpningen vara rensad från posterna för alkoholhaltiga drycker och tobak samt från bostadsposten utom bränsle och lyse. (Systemet med K-indexandelen i treprocentregeln och inflationsskyddet innebär således, att jordbrukets bruttointäkter till 60 % påverkas av utvecklingen av K-index och till 40 % av utvecklingen av konsumentprisindex).

3. Prisgränserna justeras i samband med utlösning av inflationsskyddet den 1 september 1966 och den 1 mars 1967. Till grund för justeringen skall läggas, förutom vad som beror av inflationsskyddet, 60 % av summan av upplupen K-index sedan närmast föregående justeringstillfälle.

4. Liksom under innevarande avtalsår ändras den övre prisgränsen på konsumtionsmjölk vid inflationsskyddets utlösning samt med 60 % av K-indexutslaget vid utlösningar av treprocentregeln och prisgränsjusteringar.

I syfte att under avtalstiden hålla nere priset på konsumtionsmjölk till konsumenterna tillförs mejerinäringen införselavgiftsmedel utanför den s. k. normalramen till ett belopp av 25 milj. kr. Beloppet skall i första hand

användas för att under avtalstiden ersätta under 1965/66 uteblivna parti-prishöjningar. Eventuellt återstående medel får användas till att eliminera prishöjningar som eljest skulle följa av K-indexutvecklingen under 1966/67.

5. Ramen för de införselavgiftsmedel, över vilka jordbruket skall äga förfoga efter överenskommelse med jordbruksnämnden, fastställs till 160 milj. kr. exklusive de medel, som inflyter i samband med importen av socker och sockerprodukter och exklusive de i punkt 4 angivna medlen för subventionering av mjölkpriset.

6. I stället för nu gällande regler om avgiftsfrihet vid import av livdjur skall avgiftsfrihet gälla för hästar, andra än slakthästar som införs på slaktdjurslicens, medan å andra sidan avgift alltid skall utgå såväl för slakthästar som för alla andra levande djur som faller inom jordbruksregleringen.

7. Maximibeloppet när det gäller slaktdjursavgiften för storboskap (nötkreatur med minst 150 kg slaktvikt) höjs från 60 till 80 kr. per hel kropp.

8. Frågor, som har samband med EFTA, skall även för regleringsåret 1966/67 handläggas på samma sätt som gällt enligt sexårsavtalet.

I nämndens skrivelse lämnas vissa kommentarer till punkterna 6 och 7 i den träffade överenskommelsen. I fråga om förslaget i punkt 6 om befrielse från införselavgift för livdjur anför nämnden att det är betingat av svårigheten att dra en gräns mellan livdjur och slaktdjur. Såvitt framgår av ett av regeringsrätten den 14 januari 1964 meddelat utslag torde hittills gällande direktiv för restitution av införselavgift för livdjur böra tolkas så att avgiftsfriheten skall gälla alla djur som inte kan bedömas som slaktdjur. Enligt tidigare tillämpning var i princip endast avelsdjur undantagna från avgift. Enligt en mellan jordbruksnämnden och veterinärstyrelsen träffad överenskommelse kommer det i fortsättningen att klart framgå av de importlicenser för hästar, som styrelsen utfärdar, om importerad häst är livdjur eller slaktdjur. För övriga levande djur, för vilka licenstvang i allmänhet inte föreligger, är det ofta i praktiken omöjligt att avgöra om djuret importeras för slakt eller som livdjur. Särskilt gäller detta i fråga om den omfattande import av nötkreatur, framför allt av kvigor, som har skett under den senaste tiden.

Nämnden uppskattar att de införselavgifter som belöper på den årliga importen av hästar uppgår till 600 000 kr. och av övriga djur till 1,4 milj. kr.

Beträffande förslaget i punkt 7 om höjning av slaktdjursavgiften för storboskap uttalar jordbruksnämnden att enligt 2 § förordningen den 3 juni 1955 (nr 284) angående slaktdjursavgift m. m. (ändrad senast 1964: 778) får sådan avgift för storboskap med minst 150 kg slaktvikt eller med en vikt av minst 300 kg för levande djur tas utmed högst 60 kr. för hel kropp. Avgift med hela detta belopp tas f. n. ut vid slakt av storboskap utom i Norrland.

En betydande export av nötkött pågår f. n. och torde enligt tillgängliga prognoser komma att fortgå även under regleringsåret 1966/67. De medel som inflyter genom slaktdjursavgift av nuvarande storlek kan då bli otillräckliga för att täcka kostnaderna för denna export.

I samband med den sålunda träffade överenskommelsen har jordbrukets förhandlingsdelegation för regleringsåret 1966/67 med instämmande av konsumentdelegationen hemställt att vid ändring av införselavgifter i samband med utlösning av inflationsskyddet och av treprocentregeln skall i analogi med vad som gällde under sexårsavtalet utan inhämtande av Kungl. Maj:ts medgivande kunna företas vissa *avvikelser från en för alla produkter lika procentuell höjning eller sänkning av införselavgifterna*. Härvid har framhållits att en överenskommelse, som preliminärt träffats mellan nämnden och förhandlingsdelegationen angående en inte helt likformig ändring av avgifter, normalt inte kan träda i tillämpning förrän tidigast efter 10 till 14 dagar, när Kungl. Maj:ts medgivande måste avvaktas. Det torde vara ofrånkomligt att under en sådan tid uppgifter eller antaganden om innehållet i den preliminära överenskommelsen sprider sig inom affärlivet. I avvaktan på att de avgiftsändringar som betingas av regelutlösningen träder i kraft kan den normala marknadsutvecklingen komma att förryckas genom forcerad import eller genom spekulativt betingad återhållsamhet i importen. Nämnden har med beaktande av de anförda synpunkterna ansett sig böra i sak biträda förhandlingsdelegationens framställning. Till följd härav föreslår nämnden för sin del att möjlighet skall beredas nämnden att vid en regelutlösning efter överläggningar med såväl jordbrukets förhandlingsdelegation som med konsumentdelegationen besluta om sådana avvikelser från regeln om procentuellt likformig ändring av införselavgifterna, som kan anses motiverade av marknadsmässiga förhållanden eller som beträffande mindre betydelsefulla varor kan motiveras av intresset av administrativa förenklingar i systemet.

För regleringsåret 1966/67 har härjämte överenskommit om vissa principer för korrigeringar i samband med *tillämpning av världsmarknadsprisindex* (VM-index) i treprocentregeln. Den till jordbruksnämnden knutna indexkommittén har haft uppdrag att undersöka möjligheterna att avlägsna sådana olägenheter, som vid treprocentregelns tillämpning kan uppkomma av att svängningarna i världsmarknadspriserna blir av sådan omfattning att de, på grund av de spärrar som prisgränssystemet för de enskilda varorna utgör, inte återspeglas i de svenska partipriserna. Indexkommittén har framlagt förslag till korrigeringar vid tillämpningen av VM-index. I fråga om förslagets innebörd hänvisas till jordbruksnämndens skrivelse. Jordbruksnämnden samt jordbrukets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen har enats om att de föreslagna principerna för korrigeringar av VM-index bör tillämpas fr. o. m. den 1 september 1966.

I detta sammanhang anmäler jordbruksnämnden att vid överläggningarna även tagits upp frågan om ändring av nu tillämpad *omräkningsfaktor mellan införselavgifterna för styckat och ostyckat nöt-, kalv-, häst- och fårkött*. Därvid har enighet nåtts om att fr. o. m. den 1 mars 1966 på grund av

ändrade styckningsmetoder omräkningsfaktorn skall vara 1,4 i stället för f. n. 1,3. Beslut om sådan ändring av omräkningsfaktorn har fattats av nämnden.

Jordbruksnämnden och de båda nyss nämnda delegationerna har för sin del varit ense om, att för prisregleringen på jordbrukets område f. n. gällande riktlinjer och bestämmelser skall, där ej annat föreslås i nämndens skrivelse, äga fortsatt giltighet under nästa regleringsår.

Vidare anför jordbruksnämnden att vid överläggningarna har i samband med i det föregående angivna överenskommelser träffats uppgörelse mellan nämnden och de båda delegationerna om användningen av vissa tidigare influtna införselavgifter för potatis.

De införselavgifter för potatis, som för sexårsperioden 1959/60—1964/65 redovisats inom den s. k. normalramen, får användas för prisreglering för potatis och kan dessutom enligt Kungl. Maj:ts bestämmande förskottsvis tas i anspråk för prisutjämning på stärkelseområdet till följd av EFTA-konventionen. Sedan sammanlagt ca 2,1 milj. kr. med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 21 februari 1964 och den 3 april 1964 tagits i anspråk för prisreglering för potatis under regleringsåret 1963/64 återstår av här avsedda medel ett belopp av 12 447 101:04 kr. Av detta belopp har 9,5 milj. kr. tagits i anspråk eller föreslagits få tas i anspråk för att förskottsvis ersätta utgifter för prisutjämning på stärkelse. I det följande framlägger jordbruksnämnden förslag om att återföra de förskotterade beloppen.

I samband med överläggningarna mellan jordbruksnämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation har Sveriges potatisodlares riksförbund framlagt förslag i fråga om den fortsatta användningen av de återstående införselavgiftsmedel som influtit på potatis. Nämnden och förhandlingsdelegationen har enats om följande förslag.

1. Ett belopp av 8 milj. kr. överförs till Fonden för främjande av forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område (exportmedelsfonden) för att av fondens styrelse användas företrädesvis för att stödja forskning och försök i fråga om potatis och produkter av potatis. Av beloppet skall 2 milj. kr. reserveras för att av fondens styrelse i huvudsaklig överensstämmelse med en framställning, som gjorts av Sveriges utsädesförening i Svalöv, användas för att utbetala årliga bidrag till utsädesföreningens löpande kostnader för förädling av potatisutsäde.

2. Återstående 4,4 milj. kr. reserveras hos jordbruksnämnden för att vid uppkommande behov av nämnden efter samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation användas till regleringsändamål på jordbrukets område.

Såsom motiv för förslaget framhåller jordbruksnämnden att Sveriges utsädesförening av införselavgiftsmedel erhållit bidrag med 50 000 kr. till kostnaderna för förädling av utsädespotatis för ett vart av åren 1961—1965. Lika stora bidrag har enligt överenskommelse med jordbruksnämnden

varje år lämnats av Svenska lantmännens riksförbund, Svenska sockerfabriks aktiefbolaget och Kooperativa förbundet var för sig. Jordbruksnämnden föreslår i det följande att bidraget av införselavgiftsmedel för år 1966 skall höjas till 65 000 kr. De tre företagen har lämnat utfästelser om bidrag med vardera 65 000 kr. för angivna ändamål under år 1966 men de har därvid samfällt uttalat att föreningen i fortsättningen inte kan påräkna bidrag från deras sida.

Utöver nämnda bidrag till kostnaderna för förädling av potatisutsäde har utsädesföreningen enligt beslut av Kungl. Maj:t av införselavgiftsmedel, som årligen ställs till förfogande för att effektivisera matpotatisodlingen, erhållit bidrag till investeringar i växthus och lagerlokaler för potatisforskning m. m.

För tiden efter 1966 års utgång måste medel på annat sätt än hittills anskaffas för att finansiera utsädesföreningens utomordentligt angelägna långsiktiga verksamhet med förädling av potatisutsäde, som syftar till att skapa i olika avseenden resistent potatissorter med i övrigt högt odlings- och avsaluvärde. Verksamheten har hittills gett mycket lovande resultat.

Den nuvarande odisponerade medelstillgången i exportmedelsfonden uppgår till ca 3 650 000 kr., varav endast 2 150 000 kr. får användas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Enligt jordbruksnämnden får angivna belopp anses helt otillräckligt för att jämte andra viktiga och delvis redan anmälda önskemål tillgodose angelägna forsknings- och försöksändamål på potatisområdet.

Härjämte anmäler jordbruksnämnden att vid överläggningarna har i samband med förut angivna överenskommelser träffats uppgörelse mellan nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation angående *ersättning för jordbrukets förluster eller inkomstbortfall till följd av Sveriges medlemskap i EFTA*. Uppgörelsen har lämnats utan erinran av jordbruksnämndens konsumentdelegation.

Jordbruksnämnden erinrar om att vissa problem, som har uppstått eller kan uppstå för jordbruket och för livsmedelsindustrin till följd av Sveriges medlemskap i EFTA, tidigare behandlats av riksdagen (prop. 1960: 153, JoU 31, rskr 311; prop. 1961: 76, JoU 21, rskr 209; prop. 1962: 95, JoU 10, rskr 199; prop. 1963: 134, JoU 14, rskr 180; prop. 1964: 77, JoU 14, rskr 240; prop. 1965: 95, JoU 15, rskr 254). Nämnden anser sig vid bedömningen av jordbrukets eventuella EFTA-förluster böra behandla följande frågor, nämligen dels om och i vilken utsträckning en minskning av jordbrukets avsättningsmöjligheter i realiteten har uppstått till följd av en av EFTA föranledd minskning av gränsskyddet, dels om en befarad avsättningsminskning har måst elimineras på jordbrukets egen bekostnad genom subventioner ur sådana medel som eljest skulle på annat sätt ha tillgodonjutits av jordbruket dels ock om de totalbelopp av införselavgifts-

medel, som skall stå till jordbrukets förfogande, till följd av en anpassning av vissa avgiftsbelopp efter EFTA-reglerna inte har uppnåtts eller befaras inte komma att uppnås.

I fråga om inverkan av ett minskat gränsskydd på avsättningen av jordbrukets produkter framhåller jordbruksnämnden att prisutjämning införts för vissa livsmedelsindustriprodukter, varigenom den berörda industrin kunnat inköpa inhemska jordbruksråvaror till oreducerade priser även om gränsskyddet för industrivarorna i fråga minskat eller helt upphört till följd av EFTA-konventionen. Kostnaderna för prisutjämnningen bestrids utom för tre produkter ur anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Prisutjämnningen för kärnbindemedel på spannmålsbasis bekostas sålunda av vissa införselavgiftsmedel utanför normalramen vilka disponeras av föreningen Svensk spannmålshandel. Kostnaderna uppgick intill den 1 september 1965 till 597 739: 09 kr. Även kostnaderna för prisutjämning på äggalbumin bestrids fr. o. m. 1 juli 1962 av införselavgiftsmedel utanför normalramen och har för tiden den 1 juli 1962—den 31 augusti 1965 uppgått till 3 120 810: 31 kr. För tiden den 1 juli 1960—den 30 juni 1962 handhades denna prisutjämning av Sveriges export- och importförening för ägg, som bemyndigats att härför ta i anspråk för äggregleringen disponibla regleringsmedel. Kostnaderna för prisutjämnningen under denna tid uppgick till 438 030: 80 kr. Prisutjämnningen för stärkelseprodukter bekostas av regleringsmedel som står till förfogande för prisregleringen i övrigt på fabrikspotatisområdet. Kungl. Maj:t äger dock medge att för ändamålet i avvaktan på slutlig reglering får tas i anspråk införselavgiftsmedel för matpotatis inom den s. k. normalramen. Hittills har Kungl. Maj:t medgett att 6,5 milj. kr. av sådana medel får utnyttjas, varjämte nämnden i skrivelse den 27 december 1965 hemställt att ytterligare 3 milj. kr. får tas i anspråk. Enligt beräkningar av Sveriges stärkelseproducenters förening, som jordbruksnämnden godtar, har intill den 1 september 1965 sammanlagt 10 737 326 kr. gått åt för ifrågavarande prisutjämning för stärkelseprodukter.

Till följd av EFTA-konventionen har gränsskyddet i form av införselavgifter och regleringsavgifter avtrappats även för vissa s. k. modifierade feta oljor. Avtrappningen har emellertid enligt nämnden inte inneburit någon faktisk försämring av konkurrensläget för de inhemska industrier som normalt förbrukar hithörande varuslag. Såväl före som efter avtrappningen av gränsskyddet har nämligen genom prisutjämning inom ramen för fettvaruregleringen industrin kompenserats för införsel- och regleringsavgifterna.

Jordbruksnämnden anser att såvitt gäller i det föregående angivna produkter kan Sveriges deltagande i EFTA åtminstone i princip inte ha påverkat avsättningen för det svenska jordbruket.

Beträffande vissa andra produkter, vari jordbruksråvaror ingår, har

gränsskyddet försvagats eller upphört till följd av EFTA-konventionen, utan att de på grund härav ansetts behöva bli föremål för prisutjämning. I den mån dessa produkter omfattas av jordbruks- eller fettregleringen har gränsskyddet härvid minskat inte enbart genom konventionsenlig avtrappning gentemot EFTA-länderna utan även på grund av att dessa varor inte har omfattats av ändringarna av införselavgifterna för övriga jordbruksregleringsvaror. I denna grupp av produkter ingår stearin; glass, glasspulver och puddingar innehållande kakao; glass utan fett, glasspulver, glasspasta och puddingpulver; skorpor, cakes och Danish pastry; senapspulver; starköl samt smör- och ostfärger beredda med olja. Jordbruksnämnden finner efter redogörelse för importutvecklingen för angivna produkter att det är tveksamt om denna utveckling för någon av produkterna överhuvud taget kan tas till intäkt för anspråk på gottgörelse för hämmad avsättning av svenska industriprodukter eller jordbruksråvaror. Några anspråk på gottgörelse för försvårad avsättning har ej heller framställts från jordbrukets sida.

Till följd av den avtrappning av gränsskyddet som skett för de jordbruks- och fettregleringsvaror, som inom EFTA har hänförts till industrisektern, har storleken av inflytande införselavgifter minskat. Jordbruksnämnden beräknar att denna minskning för tiden intill den 1 september 1965 uppgår till sammanlagt 7 235 000 kr. Nämnden framhåller dock att jordbruket för regleringsåren 1960/61—1964/65 utan hinder av angivna inkomstminskning av löpande eller från tidigare regleringsår kvarstående införselavgiftsmedel kunnat till fullo tillföras de belopp som utgjort jordbrukets s. k. normalram för dessa regleringsår.

Mot bakgrunden av redogörelsen för verkningarna i fråga om jordbruksprodukter av Sveriges anslutning till EFTA framhåller nämnden att en principiell utgångspunkt för övervägandena om ersättning bör vara att jordbruket inte självt skall i sista hand behöva bära de inkomstbortfall och förluster som för dess del kan föranledas av EFTA-konventionens genomförande. Det torde enligt nämnden vid ingåendet av sexårsavtalet inte ha varit avsikten att sådana inkomstbortfall och förluster skulle bäras av jordbruket. Nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation har nämligen därvid uttryckligen förklarat sig förutsätta att statsmakterna skall vidta åtgärder för att förhindra att möjligheterna till en utfyllnad av inkomstklyftan mellan jordbruket och andra yrkesgrupper förminskas genom svenska åtaganden på det internationella planet (prop. 1959:147 s. 22). Såsom framgår av det anförda har också för prisutjämning i anledning av avtrappningarna av gränsskyddet på flera viktiga varuområden anvisats särskilda medel utöver dem som skall tillgodoföras jordbruket.

I anledning av det anförda anser jordbruksnämnden att jordbruket uppenbarligen skall erhålla gottgörelse för kostnader för prisutjämning som bestritts av införselavgiftsmedel inom normalramen. Med sådana medel har

intill den 1 september 1965 bekostats prisutjämning för äggalbumin med 438 030: 80 kr. och för dextrin o. dyl. med 10 737 326 kr. Sammanlagt har sålunda av medel inom normalramen 11 175 356: 80 kr. utbetalats för av EFTA betingade prisutjämnings. Ersättningen bör enligt nämnden utgå på så sätt att med anlitan av den 31 augusti 1965 kvarstående införselavgiftsmedel utanför normalramen 438 030: 80 kr. återförs till de för äggregleringen avsedda medlen, att tidigare nämnda förskott av 9,5 milj. kr. av införselavgifter på matpotatis återförs samt att återstående belopp eller 1 237 326 kr. återförs till de för stärkelse regleringen avsedda regleringsmedlen.

I fråga om uteblivna inkomster av införselavgifter till följd av åtgärder inom EFTA framhåller jordbruksnämnden att såvitt framgår av nu föreliggande kalkyler normalramen även för regleringsåret 1965/66 torde komma att bli utfylld och överskriden. Om det framdeles visar sig, att 1965/66 års normalram och/eller föreslagen normalram för 1966/67 på grund av oförutsedda inkomstbortfall ej blir utfyllda måste enligt nämnden bristen täckas av de från sexårsavtalet återstående införselavgifterna, dvs. av medel som influtit utanför normalramen. Om dessa medel på grund av minskade avgiftsinkomster till följd av EFTA eller på grund av preliminära utbetalningar för att täcka förluster, som drabbat jordbruket till följd av EFTA och/eller utbetalningar till Danmark enligt en svensk-dansk — inom ramen för EFTA — träffad jordbruksöverenskommelse inte skulle förslå för att täcka en eventuell brist i rambeloppen, föreslår nämnden att de preliminära utbetalningarna liksom även utbetalningarna till Danmark i erforderlig omfattning återregleras för att göra det möjligt att fylla ut rambeloppet med avgiftsmedel. Jordbrukets inkomstbortfall till följd av EFTA torde då, i samma mån som de tidigare avgiftsmedlen visar sig otillräckliga, böra få täckas av tillgängliga budgetmedel.

Jordbruksnämnden avser att efter utgången av regleringsåret 1966/67, när förhållandena närmare kan överblickas, återkomma med de framställningar som då kan finnas påkallade.

Härefter anmäler jordbruksnämnden att i samband med förut angivna överenskommelser uppgörelse träffats mellan nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation angående *ersättning för jordbrukets förluster eller inkomstbortfall till följd av åtgärder inom EEC under regleringsåren 1963/64 och 1964/65*. Uppgörelsen, som lämnats utan erinran av jordbruksnämndens konsumentdelegation, innebär att jordbruket såsom ersättning skall tillföras 12 milj. kr. av den 31 augusti 1965 kvarstående, odisponerade införselavgiftsmedel. Av beloppet avser 3 milj. kr. mejeriprodukter, 4 milj. kr. kött- och fläskprodukter och 5 milj. kr. ägg och äggprodukter. Angivna belopp skall tillföras regleringsföreningarna på berörda områden.

I detta avsnitt av skrivelsen anmäler jordbruksnämnden slutligen att konsumentdelegationen under de förda överläggningarna väckt fråga om att skära ned de regleringsmedel som ställs till förfogande för *prisutjämning vid export av ägg och äggprodukter*. Under innevarande regleringsår disponeras för detta ändamål i stort sett de belopp som beräknas inflyta i införsel- och tillverkningsavgifter för de fodermedel som förbrukas inom ägg- och fjäderfäproduktionen, eller sammanlagt ca 15 milj. kr. Exporten av ägg och äggprodukter uppgick under regleringsåret 1964/65 till 7 800 ton mot 9 400 ton under regleringsåret 1963/64. Under samma tid importerades 700 ton resp. 500 ton. Från jordbrukets sida har anmälts ett intresse att trots de biologiskt betingade säsongvariationerna i produktionen och de svårigheter, som tidvis kan uppstå vid kompletteringsimport, ytterligare anpassa äggproduktionen till det inhemska konsumtionsbehovet.

Jordbruksnämnden föreslår att för regleringsåret 1966/67 endast införsel- och tillverkningsavgifter för sådant foder som åtgår inom den egentliga äggproduktionen — dvs. med borträknande av foderförbrukningen inom broiler- och annan slaktfjäderfäproduktion — skall ställas till förfogande för prisutjämning vid äggexport. Ifrågavarande avgifter beräknas för regleringsåret 1966/67 komma att uppgå till ca 12 milj. kr.

Härefter övergår jordbruksnämnden till att framlägga förslag i sådana frågor rörande den fortsatta jordbruksregleringen m. m. vilka inte omfattas av den träffade överenskommelsen. Nämnden tar i detta avsnitt först upp frågan att *överföra kemiskt ren glukos till jordbruksregleringen*. Kemiskt ren glukos (druvsocker) avfördes från jordbruksregleringen den 1 januari 1959 vid övergång till tulltaxa enligt Bryssel-nomenklatur och belades med en värdetull av 12 %. Motsvarande ej kemiskt rena vara (glykos) ingår alltjämt i jordbruksregleringen och är belagd med införsel- och kompensationsavgift med f. n. sammanlagt 128:40 kr./dt. Den kemiskt rena varan är ungefär dubbelt så dyr som den ej kemiskt rena, vars världsmarknadspris f. n. ligger vid 50 kr./dt. Trots detta blir glukosen med gränsskyddets nuvarande utformning avsevärt billigare att importera än den avgiftsskyddade glykosen. Detta har lett till att importerad glukos i allt större utsträckning undanträngt glykosen på områden där denna haft sin naturliga användning. Importen av kemiskt ren glukos har ökat från ca 250 ton år 1960 till i runt tal 1 600 ton år 1964. Under de tre första kvartalen år 1965 importerades drygt 1 300 ton. Importen av ej kemiskt ren glykos har hållit sig vid ca 400 ton om året.

Fråga om att återföra kemiskt ren glukos under jordbruksregleringen har tidigare prövats av 1960 års riksdag (prop. 153, JoU 31, rskr 311) och 1961 års riksdag (prop. 152, BevU 58, rskr 345).

Mot bakgrunden av det anförda hemställer jordbruksnämnden att kemiskt ren glukos snarast möjligt återförs under jordbruksregleringen och

att nämnden bemyndigas att avgiftsbelägga importen på samma sätt som nu sker i fråga om den ej kemiskt rena varan. Läkemedelsindustrin skulle i så fall, liksom nu gäller i fråga om ej kemiskt ren vara, erhålla befrielse från eller restitution av utgående avgifter. Nämnden utgår vidare från att kemiskt ren glukos efter överföring till jordbruksregleringen på samma sätt som kemiskt ej ren glykos blir föremål för sådan råvaruprisutjämnning som sker till följd av EFTA-överenskommelsen.

Jordbruksnämnden framhåller därjämte att kemiskt ren glukos numera är jordbruksvara enligt EFTA. Något hinder mot den föreslagna återföringen föreligger alltså ej längre genom Sveriges åtagande i EFTA. Den nuvarande tullbeläggningsen är inte heller GATT-bunden från svensk sida.

Jordbruksnämnden föreslår även att *utjämningsavgifterna för vissa mjölkprodukter* höjs. Enligt 3 § förordningen den 10 juli 1947 (nr 378) om vissa avgifter å mjölk, grädde och ost (ändrad senast 1963:131) får utjämningsavgift tas upp med högst 150 öre/kg för ost med lägre fetthalt i torrsubstansen än 45 % och med högst 20 öre/kg för mjölk med fetthalt som ej överstiger 1,5 % (skum- och kärnmjölk). Uppbörderna av utjämningsavgifterna has om hand av Svenska mejeriernas riksförening under jordbruksnämndens kontroll. Avgiftsmedlen och deras avkastning skall återgå till mejerierna i form av utjämningsbidrag för mjölk eller mejeriprodukter. F. n. tas för ost ut avgift med 141 öre/kg och för skum- och kärnmjölk till direkt konsumtion med 20 öre/kg.

I skrivelse till nämnden den 12 januari 1966 har Svenska mejeriernas riksförening anhållit att angivna högsta avgiftsbelopp höjs till 200 resp. 26 öre/kg. Riksföreningen har hänvisat till att utrymme f. n. helt saknas för att höja avgiften på skum- och kärnmjölk och att återstående utrymme för ost med lägre fetthalt än 45 % inte räcker för en avgiftshöjning med 20 öre/kg, vilken riksföreningen av bl. a. säsongmässiga skäl avser att företa vid ingången av april 1966.

Jordbruksnämnden hemställer att angivna höjningar av maximibeloppen för utjämningsavgifterna genomförs så snart det kan ske.

Användningen m. m. av införselavgifterna under regleringsåren 1964/65 och 1965/66 samt jordbruksnämndens förslag i detta hänseende för regleringsåret 1966/67 framgår av följande tabell.

Införselavgiftsmedlens användning

	1964/65	1965/66 prel.	1966/67 jordbruks- nämndens förslag
Inkomster	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter och räntor	28 358	56 556	54 973
Under regleringsåret influtna införselavgifter	249 312	258 706	240 363
Vissa ränteinkomster	1 395	2 800	3 000
Summa inkomster	279 065	318 062	298 336

	1964/65	1965/66 prel.	1966/67 jordbruks- nämndens förslag
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Utgifter			
a) <i>Av medel inom resp. regleringsårs normalram</i>			
Svensk spannmålshandel	13 000	28 000	
Sveriges stärkelseproducenters förening: införelavgifter för stärkelse	2 300	2 300	
» » potatis	¹ 1 500	1 500	
Sockerregleringsfonden	19 585	—	
Sveriges oljeväxtintressenter	30 000	26 000	
Svenska mejeriernas riksförening	21 000	² 34 000	
Svensk kötthandel	43 400	32 400	
Sveriges export- och importförening för ägg	7 115	6 900	
Sveriges export- och importförening för ägg	} ³ 22 100	} ³ 22 100	
Svensk kötthandel			
Svenska mejeriernas riksförening			
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	—	6 800	
Summa	160 000	160 000	160 000
b) <i>Av under resp. regleringsår utanför normalramen inflytande medel</i>			
Sveriges potatisodlares riksförbund	1 000	1 000	1 000
Svensk matpotatiskontroll	125	150	150
Sveriges utsädesförening	50	50	65
Veterinärstyrelsen	150	150	—
Prisutjämning på torkat äggalbumin	1 429	1 500	1 500
Prisutjämning på kärnbindemedel	242	300	} 30 800
Bidrag för avsättning av brödsäd	38 242	54 551	
Avbetalning på sockerregleringens skuld till fettclearingkassan	2 170	—	—
Avgifter för fodermedel	19 101	16 213	14 873
För sänkning av priset på mjölk	—	—	25 000
Översyn av statistiken på potatisodlingens område	—	—	200
Summa	62 509	73 914	73 588
c) <i>Av medelsöverskott från tidigare regleringsår</i>			
Engångstillskott den 1 mars 1966	—	6 000	—
EFTA-förluster	—	11 175	(ännu ej beräk- nade)
EEC-förluster under regleringsåren 1963/64 och 1964/65	—	12 000	—
Summa	—	29 175	(—)
Summa utgifter	222 509	263 089	(233 588)

	1964/65	1965/66 prel.	1966/67 jordbruks- nämndens förslag 1 000 kr.
Saldo	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
På överskottskonto.....	54 640	50 373	58 148
På konto för särskild införselavgift för brödsäd.....	1 916	4 600	6 600

¹ Fonderade hos jordbruksnämnden.

² Härav för sänkt pris på konsumtionsmjölk högst 20 milj. kr.

³ Införselavgifter för ärter, bönor och fodermedel.

Rörande de under regleringsåret 1964/65 influtna införselavgifterna framhåller jordbruksnämnden att jämfört med de av nämnden i skrivelse den 19 februari 1965 redovisade preliminära beräkningarna beloppet ökat med ca 41,1 milj. kr. Ökningen hänger samman med ökad import av brödsäd och vissa fodermedel samt av vissa köttvaror. Dessutom har införselavgifterna höjts på grund av att treprocentregeln utlösts. I detta sammanhang upplyser nämnden att kvarstående odisponerade införselavgiftsmedel för tiden den 1 september 1959—den 31 augusti 1965 jämte därpå upplupna räntor uppgår till 54,6 milj. kr. Härtill kommer 1,9 milj. kr. som utgör tillägg på införselavgift för brödsäd och som avsatts till särskilt konto.

Beräkningarna av inkomsterna av införselavgiftsmedel för regleringsåret 1965/66 bygger på gällande avgifter samt de höjningar som inträffar den 1 mars 1966. Jämfört med de uppskattningar som nämnden redovisade i skrivelse den 19 februari 1965 har därjämte räknats med avsevärt högre import av vete och råg samt styckat nötkött och köttkonserver. Totalbeloppet beräknas härigenom öka från 175,7 till 258,7 milj. kr. Jordbruksnämnden framhåller att ändringar givetvis kan ske till följd av bl. a. regelutlösningar.

Storleken av de införselavgiftsmedel, som beräknas inflyta under regleringsåret 1966/67 framgår av tabellen s. 18—20. Vid dessa beräkningar har tillämpats de införselavgifter, som kommer att gälla efter den 1 mars 1966, och de avgifter som antas komma att gälla efter utlösning av inflationsregeln den 1 september 1966 och den 1 mars 1967. Hänsyn har däremot inte tagits till utlösningar av treprocentregeln. En förutsättning för beräkningarna är vidare normala skörde- och marknadsförhållanden.

Den i det föregående redovisade överenskommelsen rörande prissättningen på vissa jordbruksprodukter under regleringsåret 1966/67 innebär enligt jordbruksnämnden i sak inte någon ändring i gällande allmänna grunder för användningen av införselavgiftsmedlen.

Vid bifall till det i prop. 1966: 11 framlagda förslaget om avveckling av stödet åt spånadslin- och hampodlingen bortfaller emellertid förutsätt-

ningarna för fortsatt användning av införselavgifterna för fettvaror och fettråvaror till stöd åt odlingen av spånadslin. Sådana införselavgifter torde däremot alltjämt få användas för stöd åt oljelinodlingen. Kostnaden för detta stöd beräknas till ca 500 000 kr. per år.

Normalramen för de införselavgifter som får tas i anspråk under regleringsåret 1966/67 utgör enligt överenskommelsen såsom tidigare redovisats oförändrat 160 milj. kr. Införselavgiften för de varor, som hör till sockerregleringen, skall dock liksom under innevarande regleringsår utanför normalramen tillföras jordbruksnämndens regleringsfond för socker. Vidare skall enligt överenskommelsen det belopp om högst 25 milj. kr. som skall användas för subventionering av mjölkpriset tas utanför normalramen.

I fråga om disposition av införselavgifter utanför normalramen meddelar jordbruksnämnden att veterinärstyrelsen begär att få disponera dels högst 30 000 kr. för kostnader vid importkontroll av animala livsmedel, dels högst 120 000 kr. för statens kostnader vid pastöriseringskontrollen. Sveriges utsädesförening i Svalöv har hos jordbruksnämnden gjort framställning om ökat bidrag av införselavgiftsmedel till kostnaderna för föreningens verksamhet med förädling av potatis. I detta sammanhang har jordbruksnämnden även beaktat en av statistiska centralbyrån gjord framställning om medel, sammanlagt 200 000 kr., för en allmän översyn av statistiken på potatisodlingens område. Vidare har Svensk matpotatiskontroll (SMAK) hemställt att oförändrat 150 000 kr. skall få disponeras till den upplysningsverksamhet som organisationen leder.

Enligt jordbruksnämndens mening bör kostnaderna för de i veterinärstyrelsens framställning avsedda ändamålen i fortsättningen bestridas av andra medel än införselavgiftsmedel.

Beträffande framställningen från Sveriges utsädesförening i Svalöv föreslår jordbruksnämnden att ett till 65 000 kr. ökat bidrag anvisas till utsädesföreningens kostnader för potatisförädling av införselavgifter som inflyter utanför normalramen. Jordbruksnämnden finner det vidare angeläget, att en översyn av potatisstatistiken företas i syfte att utvidga och förbättra detta viktiga underlag såväl för de prisreglerande åtgärderna som för skördeskadeskyddet på potatisodlingens område. Nämnden, som ännu inte kunnat pröva frågan om utformning och omfattning av en sådan översyn, hemställer om bemyndigande att efter samråd med statistiska centralbyrån få ställa lämpligt belopp, dock högst 200 000 kr., av sådana införselavgiftsmedel, som inflyter utöver normalramen, till centralbyråns förfogande för att täcka utgifter i samband med en sådan översyn.

I övrigt föreslår jordbruksnämnden att de för regleringsåret 1966/67 inflytande införselavgiftsmedlen får användas på samma sätt som medgetts för innevarande regleringsår.

Införselavgifter på jordbruksregleringens område under regleringsåren 1965/66 och 1966/67

(Tecknet * är utsatt i uppgiftskolumnerna för varugrupper, där inflytande avgiftsmedel beräknas ej uppgå till 10 000 kr.)

Avgiftsbelagda importvaror	Regleringsåret 1/9 1965—31/8 1966			Regleringsåret 1/9 1966—31/8 1967		
	Beräknad import ton	Antagen införselavgift kr. per 100 kg	Avgiftsmedel, som beräknas inflyta för importen (med avdrag för restititioner) 1 000 kr.	Beräknad import ton	Antagen införselavgift kr. per 100 kg	Avgiftsmedel, som beräknas inflyta för importen (med avdrag för restititioner) 1 000 kr.
1	2	3	4	5	6	7
Brödsäd samt mjöl och gryn därav:						
vete	110 000	31,10	34 210	50 000	32,80	16 400
råg	75 000	31,10	23 325	50 000	32,80	16 400
övriga slag						
Summa	—	—	57 535	—	—	32 800
Ärter och bönor (för människoföda) samt hampfrö:						
bönor	2 100	48,30	1 014	2 100	50,95	1 070
ärter	2 000	14,60	292	2 000	15,40	308
hampfrö	700	49	343	700	50,95	357
Summa	—	—	1 649	—	—	1 735
Fodermedel (samt malt):						
korn, havre, sorghum, (även i form av mjöl o. dyl.)	15 000	20	3 000	15 000	20	3 000
sockersnitzel	20 000	2	400	20 000	2	400
kli	10 000	8	800			
majs	52 000	21	10 920	50 000	21	10 500
oljekraftfoder	350 000	5	17 500	350 000	5	17 500
malt	7 500	24,70	1 853	7 500	24,70	1 853
hömjöl	12 000	6	720	10 000	6	600
övriga (bl. a. melass)	60 000	4,20	2 520	60 000	4,20	2 520
Summa	—	—	37 713	—	—	36 373

1	2	3	4	5	6	7
Potatis:						
matpotatis (ej nyskördad, tullbelagd)	25 000	17,75	4 437	25 000	18,60	4 650
mjöl, gryn och flingor av potatis och andra matpotatisprodukter.	—	—	3 885	—	—	4 042
Summa	—	—	8 322	—	—	8 692
Stärkelse och stärkelseprodukter:						
vete-, ris- och potatisstärkelse	2 850	63,85	1 820	2 850	67,30	1 918
andra slag av stärkelse:						
maniok- och arrowrot samt diverse stärkelse- haltiga slag av mjöl, gryn och flingor.	3 000	95,35	1 2360	3 000	100,50	1 2515
druv- och stärkelsesocker	375	119,20	447	375	125,60	471
dextrin, glättmedel m. m.	5 760	22,55	1 299	5 760	18,91	1 89
Summa	—	—	4 926	—	—	4 993
Fettråvaror och fettvaror	78 000	72	50 000	79 500	74	52 500
Mjolk- och mejeriprodukter:						
hårdost och dessertost.	7 950	136	10 812	8 250	143	11 798
mesost	100	44	44	100	47	47
smältost	700	.	.	750	.	.
torrmjolk	75	207	155	100	217	217
övriga slag (mjolk, grädde, smör, glass m. m.)	450	—	315	500	—	321
Summa	—	—	11 326	—	—	12 383
Slaktvaror (samt slaktdjur; ej fjäderfä):						
kalvkött (ostyckat)	700	262	1 834	700	279	1 953
annat nötkött (ostyckat)	2 000	268	5 360	2 000	286	5 720
fläsk (ostyckat)	4 000	162	6 480	4 000	172	6 880
hästkött (ostyckat)	1 000	270	2 700	1 500	286	4 290
fårkött (ostyckat)	150	358	537	200	375	750
charkuterivaror, organ, styckningsdetaljer (bl. a. salt hästkött) och konserver	22 550	—	65 436	22 250	—	68 247
övriga slag (levande djur m. m.)
Summa	—	—	82 347	—	—	87 840

Införselavgifter på jordbruksregleringens område under regleringsåren 1965/66 och 1966/67 (forts.)

Avgiftsbelagda importvaror	Regleringsåret 1/9 1965—31/8 1966			Regleringsåret 1/9 1966—31/8 1967		
	Beräknad import ton	Antagen införselavgift kr. per 100 kg	Avgiftsmedel, som beräknas inflyta för importen (med avdrag för restitutioner) 1 000 kr.	Beräknad import ton	Antagen införselavgift kr. per 100 kg	Avgiftsmedel, som beräknas inflyta för importen (med avdrag för restitutioner) 1000 kr,
1	2	3	4	5	6	7
Ägg och äggprodukter m. m.:						
fjäderfäkött	450	257	1 157	450	260	1 170
levande fjäderfä
ägg och övriga slag	2 120	176	3 731	1 020	184	1 877
Summa	—	—	4 888	—	—	3 047
Summa för samtliga avgifter	—	—	258 706	—	—	240 363
Ränteinkomster på hos jordbruksnämnden innesående införselavgiftsmedel	—	—	5 000	—	—	5 000
Totalt	—	—	263 706	—	—	245 363

¹ För restitutioner har avdragits för majsstärkelse 500 000 kr. och för dextrin 1 milj. kr.

² För regleringsbidrag och restitutioner i övrigt har avdragits 6 resp. 6,5 milj. kr.

I fråga om *användningen av medel, som inflyter genom upplagande av interna regleringsavgifter* (förmalningsavgifter, oljekraftfoderavgifter, tillverkningsavgifter för vissa produkter av potatis m. m., utjämningsavgifter för mjölk och mejeriprodukter, mjölkavgifter samt slaktdjursavgifter) och av motsvarande kompensationsavgifter hemställer jordbruksnämnden att de bemyndiganden, som nämnden erhållit för hithörande avgiftsmedel under innevarande regleringsår, förnyas utan ändring.

Rörande inkomsterna av *regleringsavgiften för fettvaror* har jordbruksnämnden tidigare redovisat beräkningar för budgetåren 1965/66 och 1966/67. Enligt dessa beräkningar, som uppgjorts med hänsyn dels till de låga avgiftssatserna till följd av prisutvecklingen för fettråvaror, dels till användningen av regleringsavgiftsmedel för vissa utbetalningar till Danmark och till Svenska sockerfabriks aktiebolaget för kostnader för import av sockerbetor från Danmark, har det antagits komma att föreligga en brist på 21,3 milj. kr. på inkomstposten för regleringsavgifter för fettvaror vid utgången av budgetåret 1965/66.

Med hänsyn bl. a. till de begränsade möjligheterna att få täckning för denna beräknade brist i inkomstposten regleringsavgift för fettvaror genom höjning av regleringsavgiften föreslår jordbruksnämnden att behållningen i den clearingkassa, som tidigare använts för prisregleringar på fettvaror, ca 14 milj. kr., överförs till den nämnda inkomstposten. Detta belopp motsvaras av de medel jämte ränta som med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1960 utlånats till jordbruksnämndens regleringsfondi för socker. Behållningen i övrigt i den år 1956 avvecklade clearingkassan har disponerats genom tidigare beslut. Genom den föreslagna överföringen minskar den beräknade bristen på inkomstposten regleringsavgifter för fettvaror till 6,9 milj. kr.

I den mån regleringsavgifterna för fettvaror inte kommer att förslå för att under budgetåret 1965/66 täcka kostnaderna för förut nämnda utbetalningar till Danmark och till sockerbolaget har enligt beslut av 1965 års riksdag (prop. 95, JoU 15, rskr 254) förutsatts, att kostnaderna skall kunna täckas av kvarstående införselavgiftsmedel eller av medel ur anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

För budgetåret 1966/67 beräknas inkomsterna av regleringsavgifter för fettvaror till 7 milj. kr. Angivna belopp kan enligt jordbruksnämnden komma att visa sig otillräckligt för medelsöverföringar till Danmark av den storlek som har varit aktuell under senare år (under budgetåret 1964/65 sammanlagt 20 milj. kr., under budgetåret 1965/66 sammanlagt 23 milj. kr.).

Till jordbruksnämndens skrivelse har fogats ett *särskilt yttrande* som vid överläggningarna med nämndens konsumentdelegation avgavs av ledamoten i delegationen fru Elsa Lindskog. Häri framhålls att det ur konsumentsynpunkt är angeläget att produktionen av olika jordbruksprodukter inriktas så att

inte överskott uppstår som måste säljas med särskilt högt prisstöd från de olika regleringskassorna.

Ett område där överskott med sådana risker föreligger är mejeriområdet. Mjölkinvägningen ökade under 1965 med 1,7 % och smörproduktionen med samma procenttal. I lager fanns mot slutet av år 1965 omkring 16 000 ton smör. Ökningen av såväl mjölk- som smörproduktionen var störst i de södra delarna av landet. Där är också försäljningen av konsumtionsmjölk lägst i förhållande till produktionen. Mot angivna ökning i tillgången svarar en minskad försäljning vilken för smör utgjorde inte mindre än 15,2 % under juli månad 1965 i jämförelse med juli månad 1964. Även mjölkkonsumtionen har minskat något under 1965.

Genom systemet med utjämningsavgift för mjölk och grädde, som inte används för tillverkning av smör, ost, torrmjölk eller kondenserad mjölk, får konsumtionsmjölken bära ett högre pris för att stödja den mjölkproduktion som används till huvudsakligen smör och ost. Exempelvis kan nämnas att i Kopparbergs län under sommaren 1965 uttogs en utjämningsavgift av 13 öre/kg invägd mjölk. I november 1965 sänktes den till 11 öre/kg.

För konsumenten ter det sig högst orationellt att genom ett högt mjölkpris och genom en utjämningsavgift uppmuntra en hög mjölkproduktion i de delar av landet, som har en stor smörproduktion. En omfördelning av utjämningsbidragen så att lägre avräkningspriser utgår till producenter i områden med låg konsumtionsmjölkförsäljning bör vara angelägen redan under provisorieåret 1966/67.

För att understryka betydelsen av en planering, som ger en bättre balans mellan tillgång och efterfrågan på mejeriområdet anser fru Lindskog att de 25 milj. kr. utöver normalramen på 160 milj. kr., som jordbruksnämnden beslutat föreslå, bör kunna rymmas inom normalramen. Dessa 25 milj. kr. avses visserligen att ersätta jordbruket för utebliven höjning av konsumentpriset på mjölk, men en påspädning i Svenska mejeriernas riksförnings regleringskassa kan medföra ett bibehållande av den alltför höga mjölkproduktionen med ett tryckande smörlager som resultat. Det måste vara angeläget både för konsumenter och producenter att snarast möjligt och redan under det andra provisorieåret inrikta produktionen mot den grad av efterfrågan som förefinns.

Framställning av statens jordbruksnämnd angående bestämmelserna om avgiftsrestitution vid utförsel

Statens jordbruksnämnd har i skrivelse den 8 december 1965 tagit upp frågan om avgiftsrestitution vid utförsel till svensk frihamn. Nämnden har konstaterat att vissa företag till frihamn utför produkter, som är tullfria eller belagda med en obetydlig tull eller införselavgift, och som tillverkas

med anlåtande av importerade råvaror, som är belagda med jordbruksavgift. Vid utförseln erhålls restitution av de erlagda jordbruksavgifterna, varefter varan återinförs tullfritt eller mot erläggande av en mindre avgift. Inom de områden, där detta förfarande är praktiskt genomförbart, innebär det en snedvridning av konkurrensmöjligheterna för företag med olika geografiskt läge och är ägnat att minska möjligheterna till avsättning av inhemska råvaror för tillverkningen av produkterna i fråga.

Jordbruksnämnden har tidigare ansett sig oförhindrad att vägra avgiftsrestitution vid utförsel till frihamn, där anledning funnits att anta att varan skulle återinföras i riket mot lägre avgift eller tull. Regeringsrätten har emellertid i ett den 27 april 1965 meddelat utslag rörande ett sådant fall funnit att restitution inte kunnat vägras.

Med hänsyn till att det enligt nämnden föreligger ett angeläget intresse av att frihamnsinstitutet i fortsättningen inte utnyttjas för att kringgå gällande bestämmelser om införselavgift eller annan jordbruksavgift, hemställer nämnden att Kungl. Maj:t utfärdar föreskrift med innebörd att rätten till återbäring av sådana avgifter vid utförsel till frihamnen skall göras beroende av att utförseln sker för vidare befordran till utrikes ort.

I remissyttrande finner *kommerskollegium* att det i skilda avseenden föreligger en parallellitet mellan industritullarna och jordbruksavgifterna och att det är nödvändigt att göra en mer ingående analys av hithörande problem. Denna bör bl. a. omfatta en översyn av den betydelse restitution över frihamn kan ha för svensk företagsamhet och en genomgång i tillämpliga delar av tullstrukturerna. Kollegium anser sig därför inte nu böra ta ställning till jordbruksnämndens förslag.

I ett av kommerskollegium överlämnat yttrande uttalar *Sveriges kemiska industrikontor* att det inte vill motsätta sig jordbruksnämndens förslag under förutsättning att samtidigt härmed införs ett prisnedclearingsförfarande för majsstärkelse och socker för tillverkning av vissa produkter.

Generaltullstyrelsen finner i remissyttrande ej lämpligt att i förevarande hänseende ensidigt ändra bestämmelserna för varor som faller under jordbruksregleringen. Styrelsen framhåller att syftet med jordbruksnämndens framställning ej torde kunna nås genom den av jordbruksnämnden avsedda föreskriften. Utförsel och återinförsel kan i praktiken, förutom till frihamn, även ske till närbelägen ort i Danmark. Styrelsen framhåller vidare att nämndens förslag skulle medföra viss ökning av arbetsinsatsen från tullverkets sida.

Reglering av sockernäringsen

Nuvarande förhållanden. Det gällande regleringssystemet för sockernäringsen grundar sig på beslut av 1965 års riksdag (prop. 73, JoU 7, rskr 146) och avser tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966. Regleringen bygger i huvudsak på samma principer som gäller för jordbruksregleringen i övrigt. Sålunda upprätthålls ett gränsskydd med hjälp av införselavgifter. Det inhemska priset tillåts under inverkan av världsmarknadspriset att röra sig fritt mellan fastställda prisgränser. Särskilda åtgärder kan vidtas för att hindra priset från att överskrida eller underskrida dessa prisgränser eller för att möta s. k. dumping. Den normalt gällande införselavgiften kan vidare justeras genom utlösning av en spärregel för inverkan av ändringar i världsmarknadspriser och produktionskostnader (treprocentregeln). Därjämte höjs införselavgiften den 1 mars 1966 vid den allmänna höjning av sådana avgifter som då skall ske enligt den gällande, provisoriska jordbruksregleringen.

Vissa särbestämmelser gäller dock för sockerregleringen. Dessa beror bl. a. på att Svenska sockerfabriks aktiebolaget är ensam avnämare av de svenska sockerbetorna. Någon regleringsförening eller konjunkturutjämningsfond i egentlig mening finns inte på sockerområdet. I stället förs regleringsmedlen, införselavgifterna, till en av jordbruksnämnden förvalttad regleringsfond, från vilken bidrag lämnas till betodlingen. Vidare har införselavgiftens storlek grundats på ett antaget världsmarknadspris på socker, en beräknad omfattning av den inhemska odlingen av sockerbetor, ett grundpris för sockerbetor samt en kalkyl beträffande sockerbolagets kostnader m. m. Såsom mätare på världsmarknadspriset på socker används den s. k. spot-noteringen på Paris-börsen, som omräknas cif Malmö genom tillägg på sammanlagt 4,3 öre/kg. Införselavgiften vid regleringsårets början den 1 maj 1965 fastställdes med dessa utgångspunkter till 67,67 öre/kg. Vid det antagna världsmarknadspriset på 43 öre/kg blev mittpriset på färdigt socker 110,67 öre/kg, varjämte övre och nedre prisgränsen bestämdes till 127,27 resp. 94,07 öre/kg. Betodlingen beräknades omfatta 44 000 ha och grundpriset för betor med 16 % sockerhalt avsågs bli 10:70 kr./dt.

Härjämte bör nämnas att i regleringssystemet ingår en särskild regel för justering av införselavgift m. m. på grund av den allmänna kostnadsutvecklingen. Denna regel innebär, att införselavgiften och prisgränserna för färdigt socker skall höjas eller sänkas med 1,75 öre/kg, om statistiska centralbyråns konsumentprisindex, rensad på visst sätt, med utgångspunkt från november 1964 stiger eller sjunker med mer än 5 %. Om index ändras med mer än 5 %, räknat från närmast föregående justeringstillfälle, skall införselavgiften m. m. på nytt ändras med 1,75 öre/kg. Närmare redovisning av regleringssystemet återfinns i prop. 1965: 73.

I fråga om sockernäringsens förhållanden under den hittills förflutna delen av den regleringsperiod, som började den 1 maj 1965, anför jordbruksnämnden att den svenska sockerbetsodlingen omfattade 42 600 ha i stället för beräknade 44 000 ha. Såsom jämförelse kan nämnas att den inhemska odlingen av sockerbetar år 1963 uppgick till 40 400 ha och år 1964 till 44 100 ha. Importpriset på socker var redan i början av regleringsperioden lägre än det pris av 43 öre/kg som låg till grund för fastställandet av mittpriset. I juli 1965 sjönk importpriset till ca 34 öre/kg och har sedan dess legat relativt stilla intill mitten av januari 1966, då priset steg till 37 öre/kg.

Behållningen i regleringsfonden för socker uppgick den 1 maj 1965 till 7,7 milj. kr. Fondens behållning den 1 april 1966 uppskattas inte komma att understiga 12 milj. kr.

Jordbruksnämndens förslag. Jordbruksnämnden har sedan hösten 1965 överlagt med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och representanter för Svenska sockerfabriks aktiebolaget angående utformningen av sockerregleringen för en sextonmånadersperiod efter den 30 april 1966. Överläggningarna har lett till en överenskommelse med berörda parter angående villkoren för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen för nyssnämnda tidsperiod. Överenskommelsen har biträts av jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation.

Överenskommelsen innebär att i vissa avseenden nu gällande reglerings-system ändras. Således skall — i motsats till vad som hittills varit fallet — införselavgiften för socker vara rörlig även då det inhemska priset på socker ligger mellan prisgränserna. Såsom motivering härför framhåller jordbruksnämnden att rådande importpris på socker måste betecknas som abnormt lågt och att det inte på långt när täcker produktionskostnaderna ens i de s. k. utvecklingsländerna. Relationen mellan utbud och efterfrågan på socker på världsmarknaden är dock sådan att man i varje fall på kort sikt knappast kan räkna med någon mera väsentlig prisuppgång om inte speciella omständigheter inträffar. Under hösten 1965 har en konferens mellan säljar- och köparländer ägt rum i Genève inom ramen för Förenta Nationernas verksamhet i syfte att söka åstadkomma ett nytt internationellt sockeravtal. Ett sådant avtal skulle bl. a. syfta till att öka handeln med socker och stabilisera varans prisnivå. Konferensen ledde inte till något konkret resultat även om såväl säljar- som köparländer var eniga om vissa grundläggande idéer. En ny sammankomst avses ske våren 1966 eller snarast möjligt därefter.

Mot bakgrund av det angivna, för framtiden svårbedömbara internationella prisläget på socker har det framstått som angeläget att finna ett system för prisreglering, som i görligaste mån dämpar effekten på hemmamarknadspriset av en eventuell uppgång av världsmarknadspriset och i väsentlig grad eliminerar betodlarnas och sockerbolagets förlustrisker

resp. vinstchanser till följd av växlingar i världsmarknadspriset. Det nu föreslagna systemet innebär i huvudsak att införselavgiften fortlöpande skall anpassas efter världsmarknadsprisets ändringar enligt Paris-börsens noteringar. Av praktiska skäl skall avgiften dock inte justeras vid varje ändring av noteringen utan först då ändringen blivit så stor att en addering av varje dags skillnad, uttryckt i öre per kg, mellan aktuell notering och den vid senaste justering insatta noteringen ger en summa som uppgår till minst 75 öre. Om exempelvis noteringen stiger 3 öre per kg och den högre prisnivån står kvar i 25 dagar skall således införselavgiften ändras.

För sockerbolaget innebär systemet att bolaget vid ett stigande världsmarknadspris får betala en större och vid ett fallande världsmarknadspris en mindre andel av betpriset. För betodlarna medför systemet ett praktiskt taget fast betpris så länge den inhemska prisnivån på socker ligger mellan prisgränserna. För konsumenterna medför systemet att höjningar eller sänkningar av världsmarknadspriset endast till ungefär en tredjedel kommer att återspeglas i det inhemska priset på färdigt socker.

Betgrundpriset föreslås vara 11 kr./dt sockerbetor med 16 % sockerhalt. Härav skall 0:20 kr./dt betalas av sockerregleringsfondens behållning vid den nya regleringsperiodens början. Detta kommer vid en sockerbetsodling av 40 000 ha att belasta fonden med ca 3,2 milj. kr.

Vid överläggningarna har parterna utgått från en inhemsk odling av sockerbetor under år 1966 av 40 000 ha. Det har emellertid förutsatts att den vid teckningstidens utgång faktiskt kontrakterade betodlingsarealen skall läggas till grund för beräkningen av införselavgiften. Tidigare har den vid överläggningarna om sockerregleringen antagna betodlingsarealen legat till grund för denna beräkning. Angivna ändring har ansetts ligga i linje med åtgärden att anpassa införselavgiften efter det faktiska världsmarknadspriset på socker. Härtill kommer att de ogynnsamma skördeförhållandena år 1965 med frostsador på betorna i vissa områden ansetts göra förhandsberäkningar angående odlingens omfattning år 1966 särskilt osäkra.

Den särskilda inflationsregeln för sockerregleringen skall vid den nya regleringsperiodens ingång den 1 maj 1966 nollställas. Detta innebär att ändringar i konsumentprisindex efter november 1964, då senaste utlösning av regeln skedde, men före den 1 maj 1966 inte kommer att medverka till att utlösa regeln.

Slutligen nämner jordbruksnämnden att hänsyn tagits till planerad odling år 1966 i Danmark av sockerbetor för svensk räkning i samma omfattning som år 1965 eller på en areal av 1 500 ha.

Jordbruksnämnden sammanfattar den träffade överenskommelsen på följande sätt.

1. Grundpriset för 100 kg sockerbetor av 1966 års skörd med 16 % sockerhalt skall vara 11 kr. Priset justeras med hänsyn till varierande sockerhalt m. m. enligt för 1965 års odling överenskomna regler.

2. Mittpriset för socker, avseende fabrikspriset netto per kg socker K5 i säck, skall vid avtalsperiodens början vara 109,24 öre. Övre och nedre prisgränserna skall vid samma tidpunkt vara 125,63 resp. 92,85 öre vilket innebär en spänning av $\pm 15\%$ av mittpriset.

3. De spärregler, som beträffande jordbrukets produkter i övrigt gäller intill utgången av augusti 1966 (treprocentregeln, regeln om inflations-skydd) eller som för tiden därefter kan komma att gälla för justering av införselavgifter, mittpris och prisgränser, skall tillämpas även för socker och sockerprodukter. Till utgångspunkt skall därvid tas en omräkningsfaktor, som innebär att en ändring av betpriset med 10 öre/dt motsvarar en förändring av införselavgiften för färdigt socker med 0,77 öre/kg. Sockerbolagets ekonomi berörs inte av nu nämnda regler.

4. Därest statistiska centralbyråns konsumentprisindex, rensad från posterna bostad utom bränsle och lyse samt alkoholhaltiga drycker och tobak, med det aritmetiska medeltalet av indextalen för april och maj 1966 som bas, stiger (sjunker) med mer än 5 %, skall införselavgiften för färdigt socker höjas (sänkas) med 1,75 öre/kg, varjämte mittpris och prisgränser skall ändras med samma öretal. Om index därefter ändras med mer än 5 % räknat från närmast föregående justeringstillfälle, sker ny ändring av införselavgiften m. m. med 1,75 öre/kg.

I denna punkt avsedda ändringar påverkar inte betpriset.

5. Som grund för beräkning av importpriset för socker skall under avtalsperioden gälla Paris-börsens s. k. spot-notering, omräknad cif Malmö genom tillägg av 2,3 öre ävensom med tillägg av 2,0 öre för övriga importkostnader m. m., allt räknat per kg.

6. Införselavgiften för färdigt socker skall på visst sätt vara rörlig även då det inhemska sockerpriset ligger mellan prisgränserna.

a) Storleken av införselavgiften bestäms dels av världsmarknadspriset på färdigt socker, dels av den inhemska betodlingens omfattning. Avgiftens storlek vid olika världsmarknadspriser och arealer inhemska betodling framgår av tabell 1.¹ Om dessa faktorer ligger mellan de i tabellen utsatta talen, förutsätts att rätlinjig interpolering sker mellan de angivna avgiftsbeloppen. Vid världsmarknadspriser överstigande 43 öre/kg framräknas storleken av avgiftsförändringen med ledning av det samband med ändringen av världsmarknadspriset som finns angivet i tabellens nedersta rad.

Införselavgiften vid avtalsperiodens början skall bestämmas av — förutom den för 1966 års inhemska betodling faktiskt tecknade arealens storlek — den genomsnittliga världsmarknadsprisnivån enligt de den 21 april 1966 senast kända fem sockernoteringarna på Paris-börsen.

b) Allt eftersom Paris-börsens noteringar ändras efter den 20 april 1966 skall införselavgiften fortlöpande justeras, då en addering av varje dags skillnad (uttryckt i öre per kg socker) mellan aktuell Paris-notering och den vid avtalsperiodens början resp. senaste justeringstillfälle insatta noteringen ger en summa som uppgår till minst 75 öre. Den därvid framräknade avgiften skall baseras på den genomsnittliga noteringen under de fem senaste kvalifikationsdagarna.

7. De medel, som inflyter genom införselavgifter för färdigt socker, råsocker, sirap och sockerbelor, tillförs den under jordbruksnämndens förvaltning stående regleringsfonden för socker.

¹ Tabellen återfinns på s. 32.

8. Sockerbolaget förbinder sig att vid sin nettoprissättning inom landet följa Paris-noteringen med i punkt 5 och 6 angivna tillägg.

Vid nämndens prisbevakning gäller att nettopriset för strösocker K5 i säck, vilket skall jämföras med mittpris, prisgränser etc. samt ligga till grund för beräkningen av bolagets andel av betpriset, skall framräknas med utgångspunkt från bruttopriset och med avdrag för dels 1,67 öre/kg i kvantitetsrabatter etc., dels 1 % kassarabatt.

Bolaget förbinder sig att till sockerregleringsfonden avstå de merinkomster som — efter avdrag av merkostnaderna — kan uppstå genom att bolaget vid sin försäljning inom landet tillämpar ett sockerpris, som överskrider den vid tillfället aktuella övre prisgränsen.

9. Av det totala betgrundpriset för 1966 års skörd skall 0:20 kr./dt bestridas av behållningen i sockerregleringsfonden vid avtalsperiodens ingång. Av återstoden, 10:80 kr./dt vid avtalets början, skall en del betalas av bolaget och resten av medel, som under avtalsperioden inflyter till sockerregleringsfonden. Förhållandet mellan dessa två delar varierar med dels storleken av införselavgiften mellan prisgränserna, dels betarealens storlek på sätt närmare framgår av tabell 2¹. Bolagsandelen av betpriset skall justeras även med hänsyn till det inhemska sockerpriset. Den genomsnittliga bolagsandelen av betpriset skall beräknas som ett medeltal för perioden den 1 maj 1966—den 31 januari 1967. Som viktetal vid medeltalsberäkningen skall användas det antal dagar under vilka införselavgiften varit lika.

Avvikelser i betpriset, föranledda av spärregelutlösningar i det allmänna jordbruksavtalet, skall påverka bolagsandelen enligt det samband betpris/införselavgift, som angetts i punkt 3.

Enligt samma princip som hittills tillämpats skall bolagets slutgiltiga andel av betpriset regleras mellan bolaget och fonden på grundval av den genomsnittliga betprisandelen under tiden den 1 maj 1966—den 30 april 1967.

10. Odlare på Gotland och Öland, inklusive odlare från »gamla» odlingsområdet på fastlandet, erhåller arealbidrag från regleringsfonden med 50 kr. för varje påbörjat 0,5 ha odlad betareal, dock att för odling, som inte överstiger 0,25 ha, arealtillägget utgör endast 25 kr. Från fonden skall vidare utgå ersättning till bolaget för merkostnaden, jämfört med kostnaden i landet i övrigt, för tillverkning vid bruken i Roma och Mörbylånga med 2 020 000 kr. per år. Därest odlingen inom ö-området ökas eller minskas i förhållande till en areal, som vid en total betodling i landet av 40 000 ha utgör 5 760 ha och som i annat fall utgör 14,4 % av totalodlingen, skall dock ersättningen sänkas eller höjas med 55 000 kr. för varje helt hundratal ha som avvikelsen utgör.

11. I dessa villkor innefattade ersättningsbelopp ur fonden utgår endast i den mån fondens tillgångar så medger.

Angående den träffade överenskommelsen anför jordbruksnämnden i övrigt bl. a.

Såsom utgångspunkt för samtliga beräkningar har använts följande uppgifter.

Svensk odling:

betareal, ha	40 000
betskörd, 1 000-tal ton	1 480

¹ Tabellen återfinns på s. 32.

normalråsocker, ton (5 634 kg/ha)	225 400
strösocker och raffinad, ton	209 400
Raffinad ur importerat råsocker, ton	57 100
Färdigt socker ur importerade danska betor, ton	7 500
Import av färdigt socker, ton	30 000
Import av sirap och råsocker för framställning av sirap, ton	16 000
Total konsumtion av färdigt socker och sirap (motsvarande 41 kg per capita), ton	320 000

För beräkningen av mittpriset har härutöver använts samma importpris för färdigt socker som konstituerat mittpriset under nu gällande reglering eller 43 öre per kg cif Malmö med tillägg av vissa importkostnader. Anledningen till att man, trots att världsmarknadspriset faktiskt fallit starkt, utgått från ett oförändrat världsmarknadspris är att mittprisets funktion i det nya regleringssystemet inskränks till att placera prisgränserna i prisskalan.

Beträffande kalkyler för beräkning av införselavgiften för färdigt socker hänvisar nämnden till en början till beräkningar enligt vilka sockerbolagets tillverkningskostnader (exklusive betkostnader) för socker av svenska betor och importerat råsocker tas upp till 145 356 000 kr. vid ett världsmarknadspris av 43 öre/kg och till 139 770 000 kr. vid ett världsmarknadspris av 34 öre/kg. Kostnadskalkylen bygger i fråga om tekniska data på senast kända treårsmedeltal och på faktiska priser och lönekostnader i september 1965.

Sockerbolagets totala kostnader och den häremot svarande kostnadstäckningen (exklusive den andel av försäljningspriset som svarar mot införselavgiften) framgår av följande beräkningar.

	<i>All. 1</i> Världsmarknads- pris 43 öre/kg (motsv. mittpris)	<i>All. 2</i> Världsmarknads- pris 34 öre/kg (nuv. prisnivå)
<i>A. Kostnader i milj. kr.</i>		
Totala kostnader för svenska betor	178,9	178,9
Bolagets förädlingskostnader m. m. för socker ur svenska betor	117,7	117,7
Bolagets tillverkningskostnader för socker ur importerat råsocker (exklusive införselavgift)	27,7	22,1
Tillkommer belopp från regleringsfonden som avdragits i bolagets tillverkningskostnader .	<u>2,0</u>	<u>2,0</u>
Summa	326,3	320,7
<i>B. Intäkter i milj. kr.</i>		
Försålt socker till importpris för strösocker i säck	114,6	90,6
Ersättning till betodlingen ur regleringsfondens ingående behållning (0: 20 kr./dt) ..	3,2	3,2
<i>C. Kostnader minus intäkter = skillnad att täcka genom införselavgifter (milj. kr.) ..</i>		
	208,5	226,9

Vid överläggningarna har förutsatts att införselavgiften för råsocker och sirap, liksom i nu löpande reglering, skall understiga avgiften för färdigt socker med 8 % resp. 4 öre/kg.

Med utgångspunkt från de angivna beräkningarna blir införselavgifterna följande.

	Alt. 1	Alt. 2
Färdigt socker	66,24 öre/kg	72,15 öre/kg
Råsocker	60,94 »	66,38 »
Sirap.....	62,24 »	68,15 »

Jordbruksnämnden framhåller att, såsom tidigare nämnts, konstruktionen av det föreslagna regleringssystemet inte gör det möjligt att på förhand ange den införselavgift, som faktiskt kommer att gälla den 1 maj 1966.

Storleken av de belopp, som inflyter till regleringsfonden för socker, blir beroende av bl. a. den införselavgift som kommer att gälla. En beräkning av fondens intäkter och utgifter för tiden den 1 maj 1966—den 30 april 1967 ger med utgångspunkt från den enligt alternativ 1 i det föregående antagna införselavgiften och det importbehov som föreligger vid normalskörd från en betodling av 40 000 ha följande resultat.

	Ton	Införselavgift Öre/kg	1 000 kr.
<i>Intäkter vid import</i>			
Färdigt socker	30 000	66,24	19 872
Sirap	1 000	62,24	622
Råsocker för raffinadframställning	62 065	60,94	37 822
Råsocker för sirapsframställning	15 000	60,94	9 141
Sockerbetor.....	57 700	4,00	2 308
		Summa	69 765

Avgår

Ersättning till sockerbolaget för de på Öland och Gotland befintliga sockerbrukens merkostnader 2 020

Återstår till betodlingen

67 745

därav regleringsfondens andel i grundpris (inklusive skördeskadeavgift) 61 822

sockerhaltstillägg (inklusive skördeskadeavgift) 5 293

arealbidrag till odlare inom ö-området..... 630

Betalningen efter sockerhalt för betorna skall, liksom under nu löpande regleringsperiod, baseras enbart på individuella analyser från de olika odlingarna och utan den justering för fabriken snitselsockerhalt som förekom under åren 1960—1965.

Av det överenskomna grundpriset för sockerbetor 11 kr./dt skall från behållningen i regleringsfonden för socker utgå ett fast bidrag av 0: 20 kr./dt. Sockerbolagets andel av återstående del av grundpriset skall, såsom tidigare

nämnts, stå i den relation till införselavgiften och omfattningen av den svenska betodlingen som framgår av tabell 2. Om betodlingsarealen inte uppgår till jämnt tusental ha och/eller det för en viss period normgivande världsmarknadspriset inte uppgår till ett jämt öretal skall bolagets betprisandel för den aktuella perioden framräknas genom rätlinjig interpolering mellan de i tabellen angivna beloppen. Den sålunda beräknade bolagsandelen skall emellertid justeras med en faktor, som består av förhållandet under en och samma avgiftsperiod mellan å ena sidan det genomsnittliga nettopriset för socker K5 i säck och å den andra sidan summan av införselavgiften och den däremot svarande Paris-noteringen.

Det till odlarna utbetalade betgrundpriset skall således bestå av följande komponenter.

a) Det vägda medeltalet för perioden den 1 maj 1966—den 31 januari 1967 av den på nyss angivet sätt beräknade bolagsandelen. Såsom vägnings-tal skall därvid användas det antal dagar under vilka en och samma införsel-avgift gällt.

b) Ett tillägg (avdrag), som skall uppgå till 0:10 kr./dt för varje av spärregelutlösningar betingad höjning eller sänkning av införselavgiften för färdigt socker med 0,77 öre/kg för helt år och som skall påverka bolagsandelen.

c) En sockerfondandel, som uppgår till skillnaden mellan den enligt a) beräknade bolagsandelen och 10:80 kr./dt.

d) En fast fondandel om 0:20 kr./dt.

Om bolagets betprisandel beräknad enligt a) och b) och byggd på förhållandena under tiden den 1 maj 1966—den 31 januari 1967 understiger resultatet av motsvarande beräkning för tiden den 1 maj 1966—den 30 april 1967, skall bolaget betala mellanskillnaden till sockerregleringsfonden. I motsatt fall skall bolaget erhålla mellanskillnaden från fonden.

Rörande effekten av förslagen på fabrikspriset på socker uttalar nämnden att enligt alternativ 1 i den förut återgivna kalkylen kommer fabrikspriset den 1 maj 1966 att uppgå till $(43,00 + 66,24 =) 109,24$ öre/kg. Vid nu gällande införselavgift av 69,48 öre/kg ger motsvarande beräkning ett fabrikspris av 112,48 öre/kg. Under tiden fram till den 30 april 1966 kan enligt nämnden den nuvarande införselavgiften emellertid komma att ändras av spärregelutlösningar. Dessa ändringar kan komma att sänka eller höja avgiften med belopp, som ligger inom gränserna — 0,7 och + 2,6 öre/kg. Enligt alternativ 2 i den förut redovisade kalkylen, dvs. vid nu gällande världsmarknadspris om ca 34 öre/kg, blir fabrikspriset f. n. 103,48 och den 1 maj 1966 106,15 öre/kg. Nämnden framhåller att det anförda gäller vid en svensk sockerbetsodling av 40 000 ha. Vid annan areal kommer införselavgiften och därmed sockerpriset efter den 1 maj 1966 att ändras på sätt framgår av det föregående.

Jordbruksnämnden anför att man vid överläggningarna varit ense om

att de allmänna regler för åtgärder mot dumping eller eljest otillbörligt pristryckande import, som genom anknytningen till den allmänna jordbruksregleringen gällt för sockerregleringen under 1965/66, bör gälla också under den nya regleringsperioden.

I likhet med vad som nu gäller torde man även för den nya avtalsperioden få räkna med att Paris-börsens sockernotering kan få ändrad tyngd och innebörd och att detta kan få till följd att ett utbyte av noteringen eller annan åtgärd måste ske för att en riktig mätare av importpriserna skall erhållas.

Tabell 1. Införselavgift vid alternativa arealer och importpriser (öre/kg)

Importpris, öre/kg	Betodling, ha								
	36 000	37 000	38 000	39 000	40 000	41 000	42 000	43 000	44 000
34,0	68,22	69,18	70,16	71,15	72,15	73,15	74,17	75,21	76,25
35,0	67,64	68,58	69,54	70,51	71,49	72,48	73,48	74,50	75,52
36,0	67,05	67,98	68,92	69,87	70,84	71,80	72,79	73,79	74,79
37,0	66,47	67,38	68,30	69,24	70,18	71,13	72,09	73,08	74,06
38,0	65,89	66,78	67,68	68,60	69,52	70,46	71,40	72,37	73,33
39,0	65,30	66,17	67,06	67,96	68,87	69,78	70,71	71,65	72,61
40,0	64,72	65,57	66,44	67,32	68,21	69,11	70,02	70,94	71,88
41,0	64,14	64,97	65,82	66,69	67,55	68,44	69,32	70,23	71,15
42,0	63,55	64,37	65,20	66,05	66,90	67,76	68,63	69,52	70,42
43,0	62,97	63,77	64,58	65,41	66,24	67,09	67,94	68,81	69,69
Införselavgifts- ändring i procent av importprisets ändring	- 58,33	- 60,11	- 62,00	- 63,78	- 65,67	- 67,33	- 69,22	- 71,11	- 72,89

Tabell 2. Sockerbolagets andel i betgrundpriset 10:80 kr./dt vid alternativa arealer och importpriser

Importpris, öre/kg	Betodling, ha								
	36 000	37 000	38 000	39 000	40 000	41 000	42 000	43 000	44 000
34,0	5: 0271	5: 3479	5: 6577	5: 9574	6: 2478	6: 5303	6: 8043	7: 0710	7: 3315
35,0	5: 0766	5: 3955	5: 7034	6: 0010	6: 2895	6: 5698	6: 8419	7: 1065	7: 3649
36,0	5: 1262	5: 4431	5: 7491	6: 0446	6: 3312	6: 6094	6: 8794	7: 1419	7: 3983
37,0	5: 1757	5: 4907	5: 7947	6: 0882	6: 3728	6: 6489	6: 9170	7: 1774	7: 4317
38,0	5: 2253	5: 5383	5: 8404	6: 1318	6: 4145	6: 6885	6: 9545	7: 2128	7: 4651
39,0	5: 2748	5: 5858	5: 8861	6: 1755	6: 4562	6: 7280	6: 9921	7: 2483	7: 4985
40,0	5: 3244	5: 6334	5: 9318	6: 2191	6: 4979	6: 7676	7: 0296	7: 2837	7: 5319
41,0	5: 3739	5: 6810	5: 9774	6: 2627	6: 5395	6: 8071	7: 0672	7: 3192	7: 5653
42,0	5: 4235	5: 7286	6: 0231	6: 3063	6: 5812	6: 8467	7: 1047	7: 3546	7: 5987
43,0	5: 4730	5: 7762	6: 0688	6: 3499	6: 6229	6: 8862	7: 1423	7: 3901	7: 6321

Anslagsframställningar för budgetåret 1966/67

Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. För innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 160 milj. kr. I prop. 1966: 1 (bil. 11 s. 79) har anslaget, såsom tidigare angetts, förts upp med ett beräknat belopp av 160 milj. kr.

Statens jordbruksnämnd föreslår, att anslaget förs upp med 167 (+ 7) milj. kr.

	Beräknat 1965/66	Ökning eller minskning
1. Allmänt mjölkpristillägg	98 000 000	— 1 000 000
2. Stöd åt odlingen och beredningen av hampa samt till vissa odlingsförsök m. m. avseende spånadsväxter	700 000	— 700 000
3. Prisutjämning av vissa jordbruksreglerade råvaror till livsmedelsindustrin.....	60 000 000	+ 9 000 000
4. Diverse kostnader	1 100 000	+ 200 000
	avrundat	+ 7 000 000

Motiv. 1. Jordbruksnämnden förutsätter att det allmänna mjölkpristillägget för regleringsåret 1966/67 utgår med oförändrat belopp av 74,4 öre/kg mjölkfett. Mjölkinvägningen kan med tillgängliga uppgifter antas bli något lägre än den som förutsatts vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår. Givetvis kan dock liksom tidigare förskjutningar uppåt eller nedåt i den förutsatta kvantiteten invägd mjölk komma att inträffa.

2. Vid bifall till i prop. 1966: 11 angående avveckling av stödet till odling av spånadslin och hampa framlagda förslag upphör medelsbehovet.

3. Prisutjämning på råvaror till livsmedelsindustrin sker f. n. beträffande choklad- och konfektyrvaror, biscuits och wafers, senap, såser, soppor o. dyl. samt fiskkonserver o. dyl. Kostnaderna för prisutjämnningen beräknas för budgetåret 1965/66 komma att uppgå till ca 63 milj. kr., vilket är 3 milj. kr. mer än som beräknats för ändamålet. Ökningen hänger bl. a. samman med att konsumtionen av choklad- och konfektyrer beräknas öka i anledning av att den särskilda varuskatten på dessa varor sänkts den 1 juli 1965.

Vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1966/67 har nämnden utgått från en fortsatt ökning av kvantiteten av de varor som omfattas av prisutjämnningen. Vidare har nämnden utgått från att införselavgifterna för de råvaror, som omfattas av prisutjämnningen, blir oförändrade t. o. m. den 28 februari 1966 och från en höjning av avgifterna fr. o. m. den 1 mars 1966 med 3 % till följd av den ökning av gränsskyddet som då sker enligt gällande jordbruksreglering. Detta leder till ett medelsbehov av 68 milj. kr. Härjämte beräknar nämnden att ytterligare 1 milj. kr. erfordras för att

täcka den ökning av kostnaderna för prisutjämningen som föranleds av två införselavgiftshöjningar i samband med utlösning av den för regleringsåret 1966/67 föreslagna inflationsregeln inom jordbruksregleringen.

4. Jordbruksnämnden föreslår att från posten diverse kostnader skall få bestridas utgifter av samma slag som budgetåret 1965/66. Från posten bör nämnden således få bestrida kostnaderna för det stöd åt ullproduktionen som utgår enligt principbeslut av 1959 års riksdag (prop. 147, JoU 29, rskr 283). Medelsbehovet för detta stöd väntas till följd av den ökade fåraveln komma att stiga från 400 000 kr. till 600 000 kr. Härjämte beräknar nämnden högst 200 000 kr. för ersättning till Svenska mejeriernas riksförening u. p. a. för handhavande av vissa uppgifter som hänger samman med regleringen av mjölk och mejeriprodukter. Vidare bör 500 000 kr. beräknas för att efter Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall få användas för diverse oförutsedda utgifter som mera direkt kan föranledas av prisregleringsverksamheten. Av beloppet bör Kungl. Maj:t äga disponera medel för att bestrida kostnader för skördeuppskattning och administration i samband med permanenta skördeskadeskyddet.

Särskilt stöd åt det mindre jordbruket. För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår under denna anslagsrubrik anvisats 92 milj. kr. Såsom tidigare anförts har anslaget i prop. 1966: 1 (bil. 11 s. 81) förts upp med ett beräknat belopp av 92 milj. kr.

Lantbruksstyrelsen och statens jordbruksnämnd föreslår att anslaget förs upp med 88,5 (— 3,5) milj. kr.

	Beräknat 1965/66	Ökning eller minskning
1. Arealtillägg	23 000 000	— 2 000 000
2. Leveranstillägg för mjölk	28 000 000	— 2 000 000
3. Extra mjölkpristillägg i norra Sverige	41 000 000	+ 500 000
		<hr/>
		— 3 500 000

Motiv. 1. Lantbruksstyrelsen framhåller att nettoutgiften budgetåret 1964/65 var ca 1,6 milj. kr. lägre än budgetåret 1963/64 bl. a. till följd av minskningen i antalet brukningsenheter med mindre än 10 ha åker. Med hänsyn till att nytillträdande jordbrukare nu inte längre är berättigade till arealtillägg kan den årliga utgiftsminskningen beräknas till ca 2 milj. kr.

2 och 3. Statens jordbruksnämnd anför att medelsåtgången för leveranstillägg och extra mjölkpristillägg för budgetåret 1965/66 kan beräknas till 29 resp. 41,5 milj. kr. Till följd av en allt snabbare nedgång av mjölkinkvningen från de mindre jordbruket beräknar nämnden att medelsbehovet för leveranstillägg budgetåret 1966/67 minskar till 26 milj. kr. Till extra mjölkpristillägg beräknar nämnden 41,5 milj. kr.

Fonden för förlag till statsverket. Kungl. Maj:t har av investeringsanslagen Lagring av jordbruksprodukter, Ytterligare lagring av jordbruksprodukter och Särskild lagring av livsmedel ställt sammanlagt 206 175 000 kr. till förfogande för lagring av jordbruksprodukter m. m. Vidare har av investeringsanslaget Inlösen av inhemskt oljeväxtfrö 50 milj. kr. ställts till förfogande för inlösen genom föreningen Sveriges oljeväxtintressenters försorg av svenskt oljeväxtfrö.

Statens jordbruksnämnd föreslår att i det föregående angivna investeringsanslag även under budgetåret 1966/67 skall få användas för de med anslagen avsedda ändamålen samt att för lagring av jordbruksprodukter anvisas ytterligare 31,2 milj. kr.

Jordbruksnämnden anför att nämnden i enlighet med gällande direktiv för prisregleringarna på jordbrukets område ställer medel från ifrågavarande investeringsanslag till förfogande för Svenska mejeriernas riksförening och medlemmar i föreningen Svensk kötthandel att användas som rörelsemedel för utjämningslagring av smör och köttvaror utöver det kapital som lagerhållarna i mån av upplåningsmöjligheter kan anskaffa på annat håll. Medlen får disponeras mot ränta som svarar mot gällande diskonto med tillägg av 0,5 %. Medelsbehovet för detta ändamål har för de senaste budgetåren beräknats till 90 milj. kr. Försvårade exportförhållanden till följd bl. a. av utbyggnaden av EEC:s jordbrukspolitik har dock under senaste tiden ytterligare ökat behovet av rörelsemedel för att utjämna uppkommande överskott. Härtill kommer att överskott numera råder även på nötkött. Det höjda prisläget på hithörande varor är också ägnat att medföra större anspråk än hittills på förevarande medel.

Vid utgången av juli 1965 hade drygt 98,5 milj. kr. tagits i anspråk för utjämningslagring. Nämnden räknar med att medelsbehovet under nästa budgetår normalt kan komma att uppgå till ca 110 milj. kr. eller 20 milj. kr. mer än som nu beräknats härför.

För beredskapslagring i jordbruksnämndens regi har för innevarande budgetår beräknats omkring 116 milj. kr. I anledning av nämndens förslag att öka beredskapslagringen behöver beloppet ökas med 11,2 milj. kr.

Departementschefen

För tiden den 1 september 1965—den 31 augusti 1966 gäller enligt beslut av 1965 års riksdag (prop. 95, JoU 15, rskr 254) en provisorisk reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter. Även för sockernäringen fattade 1965 års riksdag (prop. 73, JoU 7, rskr 146) beslut om en provisorisk reglering som avser tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966. De båda provisoriska regleringarna är i sina huvuddrag en förlängning av de regleringssystem som för jordbruksprodukter i allmänhet tillämpades under ti-

den den 1 september 1959—den 31 augusti 1965 och för sockernäringen under tiden den 1 maj 1960—den 30 april 1965.

Eftersom en på 1960 års jordbruksutrednings arbete grundad ny prisreglering inte kan träda i kraft den 1 september 1966, har statens jordbruksnämnd haft i uppdrag att efter hörande av jordbrukets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation inkomma med förslag till fortsatt provisorisk reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter och av sockernäringen.

Jordbruksnämndens nu framlagda förslag till provisorisk reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter under tiden den 1 september 1966—den 31 augusti 1967, för vilket jag närmare redogjort i det föregående, grundas i sina huvuddrag på en överenskommelse mellan nämnden, jordbrukets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation. Överenskommelsen innebär att gällande provisoriska reglering med vissa jämkningar förlängs ett år. Vid min prövning, som jag närmare redovisar i det följande, har jag funnit att vad som förordas i överenskommelsen bör kunna godtas. Jag anger i det följande även mitt ställningstagande till vissa förslag, varom uppgörelse träffats i samband med de överläggningar som förekommit mellan jordbruksnämnden och de båda delegationerna, samt till nämndens förslag i övrigt.

I fråga om sockernäringen förordar jordbruksnämnden en provisorisk reglering för tiden den 1 maj 1966—den 31 augusti 1967 i enlighet med en överenskommelse som träffats mellan nämnden och företrädare för Sveriges betodlares centralförening u. p. a. samt Svenska sockerfabriks aktiebolaget. Förslaget innebär betydande omläggningar av främst teknisk natur av gällande reglering. Även detta förslag, som redovisats i det föregående, har jag såsom framgår av det följande ansett mig böra godta.

Jag vill understryka att jag vid min prövning av jordbruksnämndens nu framlagda förslag särskilt beaktat att de har karaktär av provisorier som är avsedda att tillämpas endast fram till den 1 september 1967. Det är min förhoppning att provisorierna nämnda dag skall kunna avlösas av ett nytt system för prissättning på jordbrukets produkter, vilket grundas på statsmakternas ställningstaganden till de riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken varom 1960 års jordbruksutredning inom kort kan väntas framlägga förslag. Det ligger enligt min mening i sakens natur att förutsättningarna för och utformningen av dessa ställningstaganden inte bör påverkas av de nu aktuella provisorierna.

Reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter. Jag behandlar först de förslag, som framlagts rörande tillämpning under nästa regleringsår av *reglerna om ändring i gränsskyddet m. m. för jordbruksprodukterna*. Enligt det regleringssystem som nu gäller skall effekten av ändringar i prisnivån på världsmarknaden och i kostnadsnivån för jordbruksföretagen påverka stor-

leken av gränsskyddet m. m. för jordbruksprodukterna genom tillämpning av den s. k. treprocentregeln. I fråga om denna regel gäller bl. a. att efter en första utlösning under innevarande regleringsår skall för att mäta ändringarna i kostnadsnivån användas en ny kostnadsindex. Denna grundas på förhållandena vid normjordbruk, dvs. vissa jordbruk med en genomsnittlig storlek av 25 ha åker. Härjämte skall ändringar i denna kostnadsindex ingå med vikten 60 % vid vissa beräkningar enligt treprocentregeln. Någon utlösning av treprocentregeln har hittills inte skett under innevarande regleringsår.

Enligt den nu föreliggande överenskommelsen skall reglerna för treprocentregelns tillämpning gälla även under nästa regleringsår. Redan den 1 mars 1966 skall dock — även om någon regelutlösning inte skett dessförinnan — övergång ske till den på kostnadsstrukturen vid normjordbruk grundade kostnadsindexen och de regler för dess vikt vid beräkningarna som angetts i överenskommelsen. Vidare framlägger jordbruksnämnden förslag till vissa principer för korrigeringar i den andra i treprocentregeln ingående indexserien, världsmarknadsprisindex. Förslaget grundas på en undersökning som den till nämnden knutna indexkommittén gjort rörande vissa olägenheter som uppkommer i samband med stora svängningar i världsmarknadspriserna på olika produkter. Vad sålunda föreslagits rörande treprocentregeln föranleder ingen erinran från min sida. I fråga om de principer, som skall tillämpas vid av regleringstekniska skäl betingade korrigeringar av världsmarknadsprisindex, bör Kungl. Maj:t äga besluta.

Under sexårsperioden intill den 1 september 1965 gällde en regel, den s. k. inkomstregeln, som i princip innebar att prisnivån för jordbrukets produkter årligen automatiskt justerades med hänsyn till löneutvecklingen för industriarbetare. För innevarande regleringsår har i stället fr. o. m. den 1 mars 1966 jordbruket genom höjda införselavgifter tillförts 60 milj. kr. för år räknat samt ett engångsbelopp på 6 milj. kr. av odisponerade införselavgiftsmedel. För nästa regleringsår skall jordbruket enligt den föreliggande överenskommelsen fr. o. m. den 1 september 1966 och den 1 mars 1967 genom höjda införselavgifter och höjd övre prisgräns på konsumtionsmjölk tillföras belopp som beräknas på grundval av 40 % av uppgången av konsumentprisindex under den närmast kända sexmånadersperioden, dvs. från januari till juli 1966 resp. från juli 1966 till januari 1967. Korrigeringar på grundval av en definitiv beräkning av utvecklingen av konsumentprisindex från medelvärdet för februari och mars 1966 till medelvärdet för augusti och september 1966 skall ske i samband med regelns tillämpning den 1 mars 1967. Vid beräkningarna skall konsumentprisindex rensas från posterna för alkoholhaltiga drycker och tobak samt från bostadsposten utom bränsle och lyse. Enligt vad jag inhämtat förutsätts vidare att vid beräkningarna av de belopp som skall tillföras jordbruket de på angivet sätt framkomna ändringarna i konsumentprisindex skall appliceras på jordbrukets totala intäk-

ter, som därvid kalkyleras med utgångspunkt från den mittprinsnivå som råder vid regelutlösningen.

För min del är jag av principiella skäl tveksam om lämpligheten av att utvecklingen till följd av jordbruksregleringen av prisnivån för jordbruksprodukter och därmed även av jordbrukets bruttointäkter på nytt helt görs beroende av automatiskt verkande regler. Med hänsyn till att, såsom jag inledningsvis berörde, jordbruksprisregleringen för nästa regleringsår får karaktären av ett endast för detta år avsett provisorium, som inte bör påverka förutsättningarna för och utformningen av ställningstagandena avseende tiden efter den 31 augusti 1967, vill jag dock ej motsätta mig att överenskommelsen godtas på denna punkt.

F. n. gäller enligt beslut av riksdagen med anledning av förslag i prop. 1965: 95 att avvikelser från en procentuellt likformig fördelning av ändringar i införselavgifterna vid regelutlösningar får ske endast efter Kungl. Maj:ts medgivande. Betydelsen av att viss försiktighet iakttas vid sådana avvikelser underströks av riksdagen (JoU 1965: 15, rskr 257). Med hänsyn härtill och då enligt min mening tillräckliga skäl ej framkommit för att ändra angivna ordning kan jag inte biträda vad jordbruksnämnden för sin del i detta hänseende föreslagit för nästa regleringsår.

I överenskommelsen ingår att prisgränserna skall ändras i samband med att införselavgifterna justeras den 1 september 1966 och den 1 mars 1967. Till grund för ändringar av prisgränserna skall läggas, förutom vad som beror av då gjorda justeringar av införselavgifterna, 60 % av ändringarna i kostnadsindex sedan närmast föregående ändringstillfälle. Mot angivna förslag, som i princip överensstämmer med vad som gäller fr. o. m. den 1 mars 1966, har jag inte något att erinra.

Den övre prisgränsen för konsumtionsmjölk skall enligt överenskommelsen, såsom tidigare berörts, ändras vid förut nämnda justeringar av införselavgifterna den 1 september 1966 och den 1 mars 1967. Denna prisgräns skall ändras även med 60 % av ändringarna i kostnadsindex vid utlösningar av treprocentregeln och vid justeringar av övriga prisgränser. Under innevarande regleringsår får högst 20 milj. kr. av införselavgiftsmedel inom den s. k. normalramen enligt särskilda regler tas i anspråk för att eliminera viss eljest inträffande höjning av priset på konsumtionsmjölk i partihandelsledet. Enligt den nu föreliggande överenskommelsen skall i syfte att hålla nere priset på konsumtionsmjölk under nästa regleringsår mejerineringen kunna tillföras 25 milj. kr. av införselavgiftsmedel utanför normalramen. Beloppet skall i första hand användas för att även under nästa regleringsår ersätta de höjningar av priset på konsumtionsmjölk som för regleringsåret 1965/66 eliminerats genom att införselavgiftsmedel inom normalramen tagits i anspråk för ändamålet. Eventuellt återstående belopp får enligt överenskommelsen användas för att eliminera de prishöjningar på konsumtionsmjölk under regleringsåret 1966/67 som eljest skulle följa av utvecklingen av kostnadsindex.

De föreslagna reglerna för ändring av den övre prisgränsen på konsumtionsmjölk bör godtas. Enligt vad jag inhämtat kommer av de införselavgiftsmedel, som för innevarande regleringsår inom normalramen får tas i anspråk för att hålla priset på konsumtionsmjölk nere, ca 12 milj. kr. att användas för tiden den 1 mars—den 31 augusti 1966. Med hänsyn härtill kommer sannolikt det för ändamålet för nästa regleringsår avsedda beloppet att så gott som helt få tas i anspråk för att fortsätta att eliminera den under regleringsåret 1965/66 uteblivna prishöjningen. Något nämnvärt utrymme torde därför knappast finnas för att undvika eventuella prisstegringar på konsumtionsmjölk under nästa regleringsår.

Jag har vid min prövning av förslaget i denna del funnit att vad ledamoten av jordbruksnämndens konsumentdelegation fru Elsa Lindskog anfört i sitt i det föregående redovisade särskilda yttrande i och för sig är beaktansvärt. Eftersom det nu framlagda förslaget utgör en integrerande del av den träffade överenskommelsen och fråga endast är om ett provisorium för nästa regleringsår, finner jag dock att förslaget kan godtas.

För de införselavgiftsmedel som får tas i anspråk för regleringsändamål på jordbrukets område har riksdagen för vart och ett av regleringsåren 1963/64, 1964/65 och 1965/66 fastställt en *normalram* av 160 milj. kr. I den för innevarande regleringsår fastställda ramen ingår emellertid inte medel för sockerprisregleringen. Enligt den nu träffade överenskommelsen skall *normalramen* även för regleringsåret 1966/67 fastställas till 160 milj. kr. exklusive de medel som inflyter vid import av socker och sockerprodukter. Såsom framgår av det föregående skall i *normalramen* ej heller inräknas det belopp av 25 milj. kr. av införselavgiftsmedel som skall få disponeras för att hålla nere priset på konsumtionsmjölk. Jag anser mig kunna biträda vad sålunda föreslagits. Till vissa frågor rörande användningen av införselavgiftsmedlen inom *normalramen* återkommer jag i det följande.

I fråga om *restitution av införselavgift vid import av levande djur* ingår i den träffade överenskommelsen att sådan restitution inte skall medges för levande djur, som faller under jordbruksregleringen, med undantag dock för andra hästar än sådana som införs på s. k. slaktdjurslicens. Detta innebär, såsom framgår av jordbruksnämndens skrivelse, viss ändring i förhållande till de uttalanden i ämnet som senast gjorts i prop. 1959:147 och och lämnats utan erinran av riksdagen (JoU 1959:29, rskr 283). Jag har inte något att invända mot vad jordbruksnämnden nu förordar.

Slaktdjursavgift för storboskap, som har en slaktvikt av minst 150 kg eller, vid utförsel av levande djur, en vikt av minst 300 kg, tas nu ut med 60 kr. per djur utom i Norrland. Beloppet är det högsta som får utgå enligt 2 § förordningen den 3 juni 1955 (nr 284) angående slaktdjursavgift m. m. Enligt den nu föreliggande överenskommelsen skall angivna maximibelopp höjas till 80 kr. För min del vill jag erinra om att ifrågavarande slaktdjurs-

avgift, som i första hand belastar producenterna genom att den dras från avräkningspriserna, höjts relativt kraftigt under de senaste åren. Sålunda var maximiavgiften för tiden den 1 juli 1959—den 30 juni 1963 30 kr. och för tiden den 1 juli 1963—den 31 december 1964 40 kr. Å andra sidan framgår av jordbruksnämndens skrivelse att enligt tillgängliga prognoser en betydande export av nötkött kan väntas bli erforderlig under nästa regleringsår och att de medel, som inflyter genom nuvarande avgift, då kan bli otillräckliga för att täcka exportförlusterna. Jag har med hänsyn härtill stannat för att föreslå Kungl. Maj:t att inhämta riksdagens bemyndigande att vidta de ändringar i omförmälda förordning som erfordras för att kunna genomföra den nu överenskomna höjningen. Jag vill dock anmäla att jag — om riksdagen bifaller vad jag förordat — ej avser att föreslå Kungl. Maj:t att bemyndiga jordbruksnämnden att höja nu ifrågavarande slaktdjursavgift över 60 kr. per djur förrän nämnden, då produktions- och avsättningsförhållandena m. m. för nötkött under nästa regleringsår bättre kan överblickas, inkommer med närmare utredning om behovet av en sådan höjning.

Jordbruksnämnden framlägger vidare förslag om att höja maximibeloppen för *utjämningsavgifterna på vissa mjölkprodukter*. Förslaget, som inte omfattas av den träffade överenskommelsen, innebär att den övre gränsen för utjämningsavgifterna på ost med lägre fetthalt än 45 % och för mjölk med fetthalt, som ej överstiger 1,5 %, skall höjas med 50 resp. 6 öre per kg. Som motiv för förslaget anför nämnden endast att tillräckligt utrymme ej finns inom ramen för nu gällande maximibelopp för att genomföra planerade höjningar av de f. n. utgående avgifterna. Med hänsyn bl. a. till att det nu är fråga om en provisorisk jordbruksprisreglering med endast ett års giltighetstid har jag för min del inte kunnat finna att tillräckliga skäl framförts för att motivera en höjning av den övre gränsen för angivna utjämningsavgifter. Jag avstyrker således förslaget.

Förslaget att överföra *kemiskt ren glukos* till jordbruksregleringen ingår ej heller i den träffade överenskommelsen. Glukosen har i samband med övergången till ny tulltaxa den 1 januari 1959 avförts från jordbruksregleringen och belagts med en värdetull. Detta har enligt nämnden lett till en viss snedvridning av handeln med denna vara i förhållande till motsvarande ej kemiskt rena vara, glykos, som ingår i jordbruksregleringen. Jag vill erinra om att frågan tidigare prövats av riksdagen (prop. 1960: 153, JoU 31, rskr 311; prop. 1961: 152, BevU 58, rskr 345). Enligt min mening är det — oaktat att vissa olägenheter synes vara förenade med nuvarande ordning — inte motiverat att inför den förestående allmänna översynen av jordbruksregleringen på nytt föra in glukosen i denna reglering.

Jag övergår härefter till att behandla frågor som hänger samman med *åtaganden på jordbrukets område inom EFTA*. Enligt ett mellan Sverige

och Danmark träffat avtal, som godkänts av 1963 års riksdag (prop. 1963: 178, UU 10, rskr 381), har man från svensk sida förklarat sig beredd att inom ramen för sina möjligheter verka för att eventuellt importbehov i fråga om vissa jordbruksvaror kommer att täckas i första hand genom import från Danmark samt att verka för fortsatt och vidgad import av danska sockerbeter till Sverige. Vidare innebär avtalet att årligen ett visst belopp, lägst 20 milj. kr., skall överföras till Danmark. I anslutning härtill vill jag anmäla att danska utrikesministeriet hemställt om vissa provisoriska åtgärder i syfte att underlätta exporten av danskt nötkött till Sverige. I remissyttrande har statens jordbruksnämnd bl. a. belyst verkningarna på den svenska köttmarknaden av de föreslagna åtgärderna samt förklarat att det beslut om ändrad omräkningsfaktor mellan införselavgifterna för styckat och ostyckat nötkött, som nämnden fattat och som redovisats i det föregående, måste anses vara till fördel för den danska exporten av nötkött till Sverige. Jag anser mot denna bakgrund att något ställningstagande i ämnet f. n. inte är påkallat. Jag vill vidare erinra om att enligt beslut av Kungl. Maj:t den 25 februari 1966 till 1960 års jordbruksutredning överlämnats en framställning från det danska utrikesministeriet om åtgärder för att på längre sikt främja den danska exporten av jordbruksprodukter till Sverige. Samtidigt har till jordbruksutredningen överlämnats en av Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk ingiven skrift, vari de båda organisationerna under åberopande av uttalande av Nordens bondeorganisationers centralråd hemställt att olika möjligheter prövas i syfte att tillförsäkra de nordiska länderna det importutrymme av livsmedel som föreligger i varje enskilt nordiskt land.

För regleringsåret 1966/67 bör tillämpas samma bestämmelser som nu i fråga om täckande av kostnader för åtaganden på jordbrukets område inom EFTA. Således bör utgifterna för i det föregående nämnd överföring av medel till Danmark i första hand bestridas av medel som influtit såsom regleringsavgift på fettvaror m. m. Om dessa medel visar sig inte förslå, bör Kungl. Maj:t äga ta i anspråk kvarstående odisponerade införselavgiftsmedel eller medel ur anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. På samma sätt bör enligt Kungl. Maj:ts bestämmande täckas statsverkets kostnader för den sockerbetsimport från Danmark som jag berör vid behandlingen av regleringen av sockernäringen.

Under regleringsåret 1966/67 bör vidare alltjämt prisutjämning ske på vissa råvaror för livsmedelsindustrin till följd av åtgärder inom EFTA. Givetvis får vid övervägandena rörande ett nytt system för reglering av priserna på jordbruksprodukter uppmärksamhet ägnas åt de problem som kan föreligga rörande råvaruprisutjämningen.

I detta sammanhang vill jag anmäla att, såsom närmare framgår av den särskilda framställning av jordbruksnämnden som redovisats i det föregående, gällande bestämmelser om återbäring av införsel- och kompensations-

tionsavgifter kan utnyttjas på olämpligt sätt. Produkter av importerade och avgiftsbelagda råvaror har sålunda i flera fall utförts till frihamn och sedan återinförts utan annat syfte med utförseln än att skapa grund för avgiftsrestitution. Jag anser i likhet med jordbruksnämnden att det är angeläget att åtgärder vidtas för att hindra detta förfarande. Ett lämpligt sätt synes vara att ge jordbruksnämnden möjlighet att, om restitution skett vid utförsel av sådan produkt och varan sedan återinförs, kräva tillbaka det restituerade beloppet helt eller delvis. Jag föreslår därför att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att vidta erforderlig ändring i förordningen den 7 juni 1956 (nr 401) angående reglering av införsel av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m.

För tiden intill den 1 september 1966 har tidigare gjorts utfästelser om prövning av eventuell gottgörelse till jordbruket till följd av inverkan av EFTA. Denna utfästelse anser jag böra gälla även under nästa regleringsår. I fråga om här avsedd gottgörelse för tiden intill den 1 september 1965 har jordbruksnämnden framlagt förslag som grundar sig på en uppgörelse mellan nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation. Av vad jordbruksnämnden anfört framgår att nämnden för denna tid ej funnit skäl föreligga för gottgörelse för annat än viss prisutjämning, som betingats av Sveriges medlemskap i EFTA och som bekostats av införselavgiftsmedel inom normalramen. Jag biträder denna uppfattning och finner ej anledning till erinran mot de ersättningsbelopp som nämnden föreslagit. Således förordar jag att 430 030: 80 kr. tillförs de för prisreglering på ägg avsedda medlen. Beloppet motsvarar vad som av sådana medel intill den 1 september 1965 tagits i anspråk för prisutjämning på äggalbumin. Likaså bör ersättning utgå med sammanlagt 10 737 326 kr. för utgifter intill den 1 september 1965 för prisutjämning på vissa stärkelseprodukter. Av detta belopp har 9,5 milj. kr. genom beslut av Kungl. Maj:t, senast den 25 februari 1966, förskotterats av medel som före den 1 september 1965 influtit såsom införselavgifter på matpotatis och som redovisats inom normalramen. Det förskotterade beloppet bör således återföras till dessa medel. Återstående belopp, eller 1 237 326 kr., bör tillföras de för prisreglering på stärkelseområdet avsedda medlen. Den nu föreslagna, slutliga regleringen av jordbrukets förluster intill den 1 september 1965 till följd av EFTA bör, såsom jordbruksnämnden förordat, bekostas med den 1 september 1965 kvarstående, odisponerade införselavgiftsmedel.

Frågan om ersättning till jordbruket för eventuella förluster till följd av EFTA under innevarande regleringsår bör slutligt regleras så snart som möjligt efter den 1 september 1966. Vad jordbruksnämnden anfört rörande finansieringen av eventuell sådan ersättning påkallar enligt min mening inte nu något ställningstagande.

I fråga om gottgörelse till jordbruket för regleringsåren 1963/64 och 1964/

65 till följd av åtgärder inom EEC äger enligt beslut av 1965 års riksdag Kungl. Maj:t bestämma. Tidigare denna dag har Kungl. Maj:t i överensstämmelse med jordbruksnämndens förslag beslutat att sådan gottgörelse skall utgå med 12 milj. kr. av de införselavgiftsmedel som den 1 september 1965 kvarstod odisponerade.

I detta sammanhang bör riksdagen underrättas om att Kungl. Maj:t — i anledning av en av Förenta Nationernas säkerhetsråd antagen resolution — genom beslut den 22 november 1965 meddelat föreskrifter av innebörd att varor, som faller under jordbruksregleringen, inte utan särskilt tillstånd av statens jordbruksnämnd får införas i Sverige eller utföras från Sverige då ursprungs- resp. förbrukningslandet är Rhodesia. Det kan ej uteslutas att det även framdeles uppkommer situationer då det av liknande skäl eller av beredskapsskäl befinns motiverat att Kungl. Maj:t meddelar förbud mot import eller export av jordbruksprodukter. Ett sådant beslut bör inte anses möta hinder i de för jordbruksprisregleringen gällande allmänna bestämmelserna.

Användningen av införselavgiftsmedlen under regleringsåret 1964/65 framgår av redogörelsen i det föregående. Liksom under tidigare år har vissa införselavgifter för brödsäd och fodermedel, som bl. a. influtit genom import som avsett att ersätta exporterad eller för foderändamål använd svensk brödsäd, disponerats för regleringsändamål. Detta synes böra godtas.

Av införselavgifter på potatis, som influtit före den 1 september 1965 och som redovisats inom normalramen, kommer vid bifall till vad jag förordat i det föregående om återföring av för prisutjämning på stärkelse förskotterade medel att finnas en behållning på i runt tal 12,4 milj. kr. Vid överläggningarna i samband med förut berörda överenskommelse har mellan jordbruksnämnden samt jordbrukets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation träffats uppgörelse rörande användningen av dessa införselavgiftsmedel. Uppgörelsen innebär att 8 milj. kr. skall överföras till fonden för främjande av forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område (exportmedelsfonden) för att användas främst för att finansiera forskning och försök i fråga om potatis och potatisprodukter. Av beloppet avses 2 milj. kr. för årliga bidrag till Sveriges utsädesförenings löpande kostnader för att förädla potatisutsäde. Resten av nämnda 12,4 milj. kr., nämligen 4,4 milj. kr., skall användas för regleringsändamål på jordbrukets område. För min del vill jag erinra om att 1965 års riksdag ej biträdde ett då föreliggande förslag att ta i anspråk införselavgifter inom normalramen för forsknings- och försöksändamål. Härtill kommer att jag anser ytterligare överväganden erforderliga i fråga om behovet att, såsom hittills avsetts, använda medlen för ändamål som är att hänföra till prisreglering på potatis. Dessa överväganden bör lämpligen ske i anslutning till ställningstagandena

beträffande det nya system för prissättning av jordbruksprodukter som bör efterträda nuvarande provisorier. Mot denna bakgrund förordar jag att beslut inte nu fattas rörande användningen av dessa införselavgiftsmedel.

Av nämndens redogörelse framgår att de den 1 september 1965 kvarstående odisponerade införselavgiftsmedlen, vilka utgör statsmedel, uppgick till något mer än 56,4 milj. kr. Härav har i enlighet med beslut av 1965 års riksdag 6 milj. kr. den 1 mars 1966 tillförts jordbruket. Vid bifall till vad jag förordat rörande ersättning till jordbruket till följd av EFTA-förluster samt genom Kungl. Maj:ts förut nämnda beslut om ersättning till jordbruket i anledning av åtgärder inom EEC kommer i runt tal ytterligare 23,2 milj. kr. av nämnda medel att disponeras. Jag avser vidare att senare föreslå Kungl. Maj:t att omkring 7 milj. kr. tas i anspråk för att täcka del av under innevarande budgetår gjorda utbetalningar till Danmark. Härefter återstående belopp, i runt tal 20 milj. kr., bör tills vidare kvarstå hos jordbruksnämnden för att efter beslut av Kungl. Maj:t kunna användas för ändamål som jag angett tidigare i detta anförande.

I redogörelsen i det föregående har redovisats jordbruksnämndens preliminära beräkningar rörande under regleringsåret 1965/66 inflytande införselavgiftsmedel. Jag har ingen erinran mot dessa beräkningar.

I fråga om införselavgiftsmedel för regleringsåret 1966/67 visar jordbruksnämndens beräkningar en total inkomst av ca 240 milj. kr. Jag vill i likhet med jordbruksnämnden framhålla att beräkningen givetvis är osäker.

Av de införselavgifter, som inflyter under nästa regleringsår, bör i likhet med vad som nu gäller vissa belopp få disponeras för ändamål som inte tillgodoses inom normalramen. Således bör av införselavgiftsmedel för matpotatis och potatisprodukter samma belopp som innevarande regleringsår, eller högst 1 milj. kr., i mån av tillgång på medel ställas till Sveriges potatisodlares riksförbunds förfogande för att effektivisera matpotatisodlingen m. m. Av samma införselavgiftsmedel bör utgå ett i jämförelse med innevarande regleringsår oförändrat bidrag, eller 150 000 kr., till Svensk matpotatiskontroll (SMAK) upplysningsverksamhet. Vidare bör, i likhet med innevarande regleringsår, Sveriges utsädesförening enligt Kungl. Maj:ts bestämmande av nyss nämnda införselavgiftsmedel erhålla bidrag till föreningens kostnader för potatisförädlingsverksamheten. Jag kan däremot inte biträda jordbruksnämndens hemställan om bemyndigande för nämnden att ställa högst 200 000 kr. till statistiska centralbyråns förfogande för att täcka utgifter i samband med en översyn av potatisstatistiken. Av införselavgifterna för slaktvaror och slaktdjur bör under budgetåret 1966/67 liksom nu högst 30 000 kr. utgå för att täcka veterinärstyrelsens kostnader för importkontroll av animala livsmedel och av införselavgifterna för mjölk och mejeriprodukter högst 120 000 kr. för de statliga kostnaderna för pastöriseringskontrollen. Dessutom bör av de införselavgiftsmedel, som inflyter utöver normalramen, alltså bestridas utgifter för

prisutjämning på torkat äggalbumin och kärnbindemedel. Härjämte har jag i det föregående tillstyrkt att 25 milj. kr. får användas för att hålla nere priset på konsumtionsmjölk.

De införselavgiftsmedel, som nästa regleringsår inflyter inom den av mig i det föregående förordade normalramen av 160 milj. kr., bör liksom hittills i mån av behov överföras till de olika regleringsföreningarna m. m. på jordbrukets område.

Vad gäller användningen av dessa medel tillstyrker jag till en början det förslag som jordbruksnämnden på initiativ av nämndens konsumentdelegation framlagt rörande begränsning av de införselavgiftsmedel och jämväl vissa tillverkningsavgifter som ställs till förfogande för prisutjämning vid export av ägg och äggprodukter. För detta ändamål bör således få användas endast införsel- och tillverkningsavgifter för sådant foder som går åt inom den egentliga äggproduktionen. Årets riksdag (prop. 1966: 11, JoU 3, rskr 69) har beslutat att stöd ej längre skall utgå till odlingen av spånadslin. Stödet har utgått ur det belopp av högst 3 milj. kr. som inom normalramen av införselavgifter på fettvaror får användas till stöd åt odlingen av oljelin. För 1964 års skörd av spånadslin utgick ett stöd av ca 1,9 milj. kr. Med anledning av att denna utgift bortfaller bör för nästa regleringsår av de inom normalramen inflytande införselavgifterna på fettvaror ett belopp, som motsvarar kostnaden för stödet åt 1965 års skörd av spånadslin, inte få tas i anspråk. Frågan om användningen av detta belopp bör prövas av riksdagen i ett senare sammanhang. Kungl. Maj:t bör äga bestämma det högsta belopp av angivna införselavgiftsmedel som under nästa regleringsår får användas för stöd åt oljelinodlingen.

I övrigt bör införselavgifterna för brödsäd och brödsädsprodukter tillföras Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening. Införselavgifterna för ärter, bönor, hampfrö och fodermedel samt malt bör användas för prisregleringarna för ägg, slaktvaror, mjölk och mejeriprodukter genom Sveriges export- och importförening för ägg u. p. a., Svensk kötthandel, ekonomisk förening, resp. Svenska mejeriernas riksförening u. p. a. Medlen bör, med beaktande av vad jag anfört i det föregående och i övrigt i enlighet med vad som gäller under innevarande regleringsår, av jordbruksnämnden fördelas mellan de olika ändamålen efter samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation. Härutöver bör ifrågavarande införselavgiftsmedel, liksom under innevarande regleringsår, kunna tas i anspråk för stödköp av fodersäd, om Kungl. Maj:t så finner lämpligt, samt för bidrag vid export av kött av fjäderfä. I fråga om matpotatis och matpotatisprodukter bör införselavgiftsmedlen i mån av behov — sedan i det föregående särskilt nämnda bidrag till Sveriges potatisodlares riksförbund, SMAK och Sveriges utsädesförening utgått — tillföras Sveriges stärkelseproducenters förening för prisregleringen för potatis samt enligt Kungl. Maj:ts bestämmande förskottsvis användas för den särskilda prisutjämning på stärkelseområdet som är er-

forderlig till följd av Sveriges medlemskap i EFTA. Stärkelseföreningen bör vidare erhålla de införselavgiftsmedel, som inflyter för stärkelse och stärkelseprodukter för att användas för prisreglering på fabrikspotatis. Införselavgiftsmedlen för fettvaror och fettråvaror bör med de begränsningar som följer av vad jag förordat i det föregående dels användas för regleringsbidrag, dels tillföras Sveriges oljeväxtintressenter, förening u. p. a., för att täcka förluster i samband med inlösen av inhemskt oljeväxtfrö. Införselavgiftsmedlen för mjölk och mejeriprodukter m. m. bör tillföras Svenska mejeriernas riksförenings regleringskassa. Införselavgiftsmedlen för slaktvaror och slaktdjur (annat än fjäderfä) bör för prisregleringen på kött och fläsk m. m. tillföras föreningen Svensk kötthandel. Införselavgiftsmedlen för ägg, äggprodukter och fjäderfäkött samt levande fjäderfä bör överföras till Sveriges export- och importförening för ägg för att användas för prisreglering m. m. av dessa varor. Jordbruksnämnden bör liksom tidigare upprätta en preliminär fördelningsplan för användningen av införselavgiftsmedlen. Om jämkningar i fördelningen i förhållande till vad jag här angett visar sig nödvändiga, bör Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämnden äga besluta härom.

I fråga om användningen under nästa regleringsår av *interna regleringsavgifter* och av motsvarande kompensationsavgifter bör i enlighet med vad jordbruksnämnden föreslagit gälla samma föreskrifter som f. n. Detta innebär bl. a. att av dylika medel bör kunna utgå bidrag enligt Kungl. Maj:ts bestämmande till kostnader för mjölkavkastningskontroll.

Jordbruksnämnden har efter redogörelse för inkomsterna av *regleringsavgifter på fettvaror* föreslagit att ett belopp av ca 14 milj. kr., som utgör medel som från den år 1956 avvecklade clearingkassan på fettvaror varit utlånade till sockerregleringsfonden, tillförs den på driftbudgetens inkomstsida upptagna inkomstiteln regleringsavgift och accis på fettvaror m. m. Jag tillstyrker detta förslag.

Bestämmelser för prisregleringen på jordbrukets område, som gäller för innevarande regleringsår enligt beslut av riksdagen och som inte särskilt berörts i det föregående, bör äga giltighet även under regleringsåret 1966/67.

Reglering av sockernäringsen. Såsom jag inledningsvis berört innebär det av jordbruksnämnden framlagda förslaget till reglering av sockernäringsen för tiden den 1 maj 1966—den 31 augusti 1967 betydande omläggningar av främst teknisk natur av gällande reglering. Det nya regleringssystemets innehåll framgår av redogörelsen i det föregående. Jag vill emellertid fästa uppmärksamheten på innebörden av följande bestämmelser i förslaget.

Mot bakgrunden av det svårbedömbara internationella prisläget på socker har jordbruksnämnden ansett att det är angeläget med ett regleringssystem som i görligaste mån dämpar effekterna på hemmamarknadspriset av en

stegring i världsmarknadspriset och som samtidigt i väsentlig utsträckning eliminerar Svenska sockerfabriks aktiebolagets, i det följande benämnt sockerbolaget, och betodlarnas vinstchanser resp. förlustrisker till följd av ändringar i världsmarknadspriset. Till grund för de regler, som bestämmer storleken av införselavgiften på socker vid den nya regleringens början den 1 maj 1966, ligger därför dels beräkningar rörande sockerbolagets tillverkningskostnader och medelsbehovet i sockerregleringsfonden vid olika omfattning av den svenska betodlingen, dels vid denna tid gällande världsmarknadspris på färdigt socker enligt Parisbörsens s. k. spotnotering. Vidare skall införselavgiften fortlöpande anpassas efter ändringarna i detta världsmarknadspris. Av praktiska skäl begränsas dock rörligheten genom en regel, som innebär att införselavgiften justeras först sedan noteringsändringen nått viss storlek och/eller haft viss varaktighet. Införselavgiftsmedlen skall liksom hittills tillföras den av jordbruksnämnden förvaltade sockerregleringsfonden.

Mittpriset på socker den 1 maj 1966 skall vara 109,24 öre per kg, vilket är 1,43 öre per kg lägre än vid nu gällande regleringssystemets början den 1 maj 1965. Spännvidden mellan mittpriset samt de övre och nedre prisgränserna föreslås bli oförändrat ± 15 %.

Grundpriset för sockerbetor med 16 % sockerhalt föreslås vara 11 kr. per dt, vilket är 0: 30 kr. mer än vad som förutsatts gälla för 1965 års skörd. Av grundpriset skall 0: 20 kr. per dt utgå ur sockerregleringsfondens behållning vid den nya regleringsperiodens början. Återstoden av betgrundpriset skall erläggas av sockerbolaget och sockerregleringsfonden med en fördelning som varierar med storleken av införselavgiften och med betarealens omfattning.

Vid de överläggningar som förekommit mellan jordbruksnämnden samt betodlarna och sockerbolaget har parterna utgått från en betodlingsareal av 40 000 ha. Vid tillämpningen av i det föregående angivna regler skall dock utgångspunkten vara den betodlingsareal som kommer att kontrakteras våren 1966.

Den huvudsakliga innebörden av det föreslagna regleringssystemet är att mellan prisgränserna ändringar i världsmarknadspriset endast till ungefär en tredjedel kommer att återspeglas i det inhemska priset på färdigt socker. För betodlarna medför systemet ett praktiskt taget fast betpris så länge det inhemska priset på socker ligger mellan prisgränserna. Sockerbolaget får vid ett stigande världsmarknadspris betala en större och vid fallande pris en mindre andel av detta betpris. Systemet innebär vidare att en ökning eller minskning av betodlingsarealen i förhållande till förutsatta 40 000 ha medför en höjning resp. minskning av införselavgiften och en lika stor ändring av det inhemska priset på socker. Däremot påverkas i princip inte grundpriset på sockerbetor. Av det anförda framgår vidare att det föreslagna systemet inte gör det möjligt att nu ange den faktiska storleken av vare sig införselavgiften eller det inhemska fabrikspriset den 1 maj 1966.

I övrigt bör nämnas att förslaget innebär att liksom hittills de regler som gäller för ändring av gränsskyddet på övriga jordbruksprodukter även skall tillämpas i fråga om socker. Den särskilda regeln om viss ersättning åt sockerbolaget vid kostnadsstegringar, vilken senast utlösts den 28 januari 1966, behålls men vid beräkningarna rörande regelns eventuella utlösning skall utgångspunkten vara den 1 maj 1966.

Vid beräkningarna rörande bl. a. införselavgiftens storlek har hänsyn tagits till en planerad import av sockerbeter från Danmark i en omfattning som motsvarar en odlingsareal av 1 500 ha.

Såsom jag anförde vid min föredragning av det i fjol framlagda förslaget till nu gällande provisoriska reglering av sockernäringen har gränsskyddet för socker kraftigt höjts. Jag angav då att den införselavgift, som avsågs gälla fr. o. m. den 1 maj 1965, uppgick till 157 % av det förutsatta sockerpriset på världsmarknaden. Motsvarande kalkyl med utgångspunkt från de två räkneexempel i fråga om införselavgift och världsmarknadspris, som jordbruksnämnden redovisar i sin nu föreliggande framställning, ger till resultat 154 resp. 212 %. Kostnaderna för den svenska sockerbetsodlingen är således alltjämt mycket höga i förhållande till det rådande världsmarknadspriset på socker. Mot bakgrunden av det anförda avser jag att vid mina ställningstaganden till de riktlinjer för den framtida jordbrukspolitik, varom 1960 års jordbruksutredning inom kort torde framlägga förslag, ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om omfattningen av den svenska odlingen av sockerbeter.

Det nu föreliggande förslaget avser endast tiden fram till den 31 augusti 1967. De föreslagna omläggningarna synes innebära vissa regleringstekniska förbättringar i förhållande till vad som nu gäller. Å andra sidan utgör den omständigheten att hinder inte föreligger att öka den nuvarande arealen för sockerbetsodlingen en avgjord nackdel ur konsumentsynpunkt. Jag anser mig emellertid böra utgå från att såväl betodlarna som sockerbolaget kommer att eftersträva att den areal, som odlas under år 1966, kommer att ligga nära de 40 000 ha som varit en utgångspunkt vid överläggningarna om den träffade överenskommelsen. Till följd härav bör jordbruksnämndens förslag kunna godtas som grund för utformningen av regleringssystemet för socker under tiden den 1 maj 1966—den 31 augusti 1967.

Såsom nämnden berört i sin framställning bör Kungl. Maj:t äga vidta de åtgärder och de justeringar i systemet, som kan erfordras om Parisbörsens notering inte visar sig fylla funktionen som utgångspunkt för gränsskyddet.

Anslagsfrågor. I prop. 1966:1 har, såsom tidigare nämnts, Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 160 milj. kr. Under anslaget bör för nästa budgetår beräknas medel för allmänt mjölkpristillägg,

pristjämnning på vissa prisreglerade råvaror till livsmedelsindustrin samt diverse kostnader i samband med jordbruksprisregleringen.

Medelsbehovet för allmänt mjölkpristillägg under budgetåret 1966/67 har av jordbruksnämnden beräknats minska med 1 milj. kr. till 97 milj. kr. Mot denna beräkning har jag ingen erinran.

Kostnaderna för pristjämnning för råvaror till livsmedelsindustrin uppskattar jordbruksnämnden för nästa budgetår till 69 milj. kr., vilket innebär en ökning med 9 milj. kr. i förhållande till anslagsberäkningen för innevarande budgetår. Ökningen beror bl. a. på ökad kvantitet av de varor, som omfattas av pristjämnningen, och höjda införselavgifter för vissa råvaror.

För att bestrida diverse kostnader i samband med jordbruksregleringen bör i enlighet med jordbruksnämndens beräkning för budgetåret 1966/67 få disponeras högst 1,3 milj. kr. Härav bör beräknas ett till 600 000 kr. höjt belopp för fortsatt stöd åt ullproduktionen. Vidare bör högst 200 000 kr. få användas för ersättning åt Svenska mejeriernas riksförening för arbetet med vissa uppgifter, som hänger samman med regleringen av mjölk och mejeriprodukter, samt 500 000 kr. till oförutsedda utgifter. Till sådana oförutsedda utgifter bör liksom hittills få hänföras bl. a. kostnader för skördeuppskattning och administration av det permanenta skördeskadeskyddet.

Enligt förut nämnt beslut av årets riksdag om avveckling av stödet till odlingen av spånadslin och hampa bortfaller för nästa budgetår det belopp av 700 000 kr. som för innevarande budgetår beräknats till stöd åt hampodlingen samt till vissa odlingsförsök m. m. avseende spånadsväxter. Förevarande anslag bör däremot, liksom enligt nämnda riksdagsbeslut är fallet beträffande innevarande budgetårs anslag, få belastas med på budgetåret 1966/67 belöpande kostnader för avgångsersättningar till anställda vid linberedningsverket i Laholm och hampberedningsverket i Visby. Liksom innevarande budgetår bör vidare Kungl. Maj:t i mån av behov äga ta i anspråk medel ur anslaget för sådana tillfälliga lån till Hallands läns linodlareförening och Gotlands hampodlareförening som angetts i prop. 1966: 11. Vad jag nu förordat påkallar inte någon uppräknning av anslaget.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag till avrundat 167 milj. kr. Anslaget bör föras upp med detta belopp.

Förslagsanslaget *Särskilt stöd till det mindre jordbruket* har i prop. 1966: 1 förts upp med ett beräknat belopp av 92 milj. kr. Lantbruksstyrelsen och jordbruksnämnden beräknar ett medelsbehov för budgetåret 1966/67 av 88,5 milj. kr. För min del beräknar jag medelsbehovet under nästa budgetår för arealtillägg, leveranstillägg för mjölk och extra mjölkpristillägg i norra Sverige till 19, 26 resp. 41 milj. kr. Anslaget bör alltså föras upp med 86 milj. kr. vilket innebär en minskning med 6 milj. kr. i förhållande till innevarande budgetår.

För *utjämningslagring* av smör och köttvaror samt för *beredskapslagring* av vissa varor i jordbruksnämndens regi förfogar nämnden över tillhoppa 206 175 000 kr. Medlen har anvisats som investeringsanslag under fonden för förslag till statsverket. Under anslagsrubrikerna Lagring av jordbruksprodukter och Ytterligare lagring av jordbruksprodukter har investeringsanslag för angivna ändamål anvisats senast för budgetåret 1953/54. Under samma fond har under rubriken Inlösen av inhemskt oljeväxtfrö för budgetåret 1953/54 anvisats ett investeringsanslag av 50 milj. kr. Jordbruksnämnden föreslår, förutom att redan anvisade medel får disponeras även nästa budgetår, att för utjämningslagring av smör och köttprodukter samt för ökad beredskapslagring anvisas ytterligare 20 resp. 11,2 milj. kr.

Jag kan ej biträda förslaget att ställa ytterligare medel till förfogande för utjämningslagring. Vad gäller beredskapslagringen vill jag erinra om att jag vid anmälan i prop. 1966: 1 (bil. 11 s. 81) av anslaget Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m. anförde, att jag inte var beredd att ta ställning till jordbruksnämndens förslag att öka lagringen. Med hänsyn härtill erfordras inte något kapitaltillskott för ändamålet under nästa budgetår. Däremot tillstyrker jag nämndens förslag att även för nästa budgetår få disponera redan anvisade medel.

Hemställan. Under återopande av vad jag anført i det föregående hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1) godkänna de av mig angivna grunderna för reglering av priser m. m. på vissa jordbruksprodukter under regleringsåret 1966/67,

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta ändringar i förordningen den 3 juni 1955 (nr 284) angående slaktdjursavgift m. m. i överensstämmelse med vad som angetts i det föregående,

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta ändring i förordningen den 7 juni 1956 (nr 401) angående reglering av införsel av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m. i överensstämmelse med vad som angetts i det föregående,

4) bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, statens jordbruksnämnd, att i övrigt vidta erforderliga åtgärder för att genomföra prisregleringen under regleringsåret 1966/67,

5) godkänna vad i det föregående föreslagits om användningen av införselavgiftsmedel, som inflyter under regleringsåret 1966/67, och av andra i samband med jordbruksregleringen under regleringsåret inflytande avgiftsmedel,

6) godkänna de förslag som framlagts i det föregående rörande dispositionen av införselavgiftsmedel, som inflyter

eller influtit under regleringsåret 1965/66 eller tidigare regleringsår, och av andra i samband med jordbruksregleringen under samma regleringsår influtna eller inflytande avgiftsmedel,

7) godkänna vad i det föregående föreslagits rörande dispositionen av återstående behållning i clearingkassan för fettvaror,

8) godkänna de av mig angivna grunderna för reglering av sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden den 1 maj 1966—den 31 augusti 1967,

9) på riksstaten för budgetåret 1966/67 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* ett förslagsanslag av 167 000 000 kr.,

b) till *Särskilt stöd åt det mindre jordbruket* ett förslagsanslag av 86 000 000 kr.,

10) medge att de under fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1953/54 anvisade investeringsanslagen Lagring av jordbruksprodukter, Ytterligare lagring av jordbruksprodukter och Inlösen av inhemskt oljeväxtfrö under budgetåret 1966/67 används för de med anslagen avsedda ändamålen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

J. Schilstedt